Büyük Muasırlar

Yazan: W. Churchill

İngiltere Başvekili

8

Kayzer Vilhelm

İmparator mücrim midir?

Tarih onu, Umumî harbi tasmim edip plânlaştırmak cinayetile itham etmemelidir, Vilhelm sadece "Gafçı„ idi

Kayser İkinci Vilhelm'in hayatı ve idaresi hakkın da bir hüküm vermek istiyenlerin herşeyden evvel kendilerine şu suali sormaları bir haktanırlık olur. Bu sual: Acaba Kayserin yerinde olsaydım, ben ne yapardım?» dan ibarettir.

Yalnız şuna da işaret etmiş olalım ki bu suale cevab vermeden evvel, insan kendini Kayserin yerine koyabilmek için şöyle bir hulyaya dalması icab eder:

Çocukluktanberi büyük bir milletin Allah tarafından seçilmiş, hiçbir şeyden mes'ul tutulamıyan bir hükümdarı ve bütün insanların üstünde tutulan bir şahsiyetsiniz. Meşhur Bismark'ın elile, daha doğrusu kafasile kazanılan üç büyük zaferi müteakib Alman tahtına çıkmış bulunuyorsunuz. Önünüzde muhteşem Alman milleti her sözünüzü, ufak büyük her arzunuzu yerine getirmek için can atmaktadır. Buna bir de saray bendegânının daimî tabasbusu ve susmak bilmiyen müdahenesini ilâve edeceksiniz.

Bendegân ve tevabi sesinin fasılasız nakaratı kulağınıza şöyle aksetsin dursun:

— Allahtan sonra sizsiniz. En büyük harb kahramanı olarak bütün Alman ordularını siz zafere ulaştıracaksınız. Memleketi idare edeceksiniz, sizin nasb veya azletmeniz münasibdir .Bütün servet ve sâmân, debdebe, saltanat ve ihtişamı siz temsil etmektesiniz. Emrediniz; bütün ordu ve donanma erkânı, ilim ve fen adamları, ulema ve fudalâ önünüzde huşu ile eğilsin. En ufak bir sözünüz onlar tarafından büyük bir irşad olarak, en yersiz tenkidiniz inkıyad ve hürmetle telâkki ve kabul edilsin .Herşey, amma herşey sizin varlığınızla kaimdir kudretli Kayser!..

İşte aziz kari, kendinizi Kayserin yerine koyarak hüküm vermek mevkiinde olduğunuz zaman unutmamanız lâzım gelen ve en az otuz sene tekrarlanan nakaratın pek, amma pek kısa bir hulâsası budur.

Ve bu şartlar altında herhangi bir faninin benliği hakkında yanlış telâkki ve tefsirlere sapmış olması mazur görülebilir.

Lâkin buna tam makûs bir zihniyetin de mevcudiyetidir ki yukarıki portreyi itmam edici mahiyette olduğundan zikri lâzımdır.

Kendinizi; sulh ve sükûn arayan bir insan farzediniz. Derhal şöyle tavsif olunacaksınız:

— Tahtımızı işgal eden bir sulhcudur. Günden güne ihtişamı artan milletimizin ve silâhlı kuvvetlerimizin başında taşıyacağı adam bu mu?

Teuton şan şerefini ilâ için çalışacak şef, bir Amerikalı misyoner ruhu taşıyan bir adam!.. Biz bir tokatta Avusturya ve Fransayı hâk ile yeksan edecek kadar kuvvet bulmuşken, bütün Avrupa kıt'asını istilâ edebilecek maddi ve manevî bütün imkânları hazırlamışken ve nihayet sonsuz çalışmalarımızla ilim ve fen sahasında dahi emsalsiz bir mertebeye çıkmışken denizlerin kurdu İngiltereye, ahlâkan sukut etmiş Fransaya; onlara ne hacet, küçücük devletlerin birer koskoca müstemleke imparatorluğu kurmalarına, başımızdaki kukla adam acaba daha nekadar vakit müsaade edecek?

Alman sanayii, Alman fabrikaları ve Alman milleti daha nekadar zaman sanayiinin ve millî inkişafının lüzum gösterdiği ham maddeleri İngilizlerden, Amerikalılardan; Beliçkalılardan, yahud Holanda müstemlekelerinden tedarik mecburiyeti altında kıvranacak?

Böyle muhteşem bir milletin başında yumuşak başlı bir hükümdarın işi yoktur. Hem de milletin daha çok zaman sabır ve tahammül göstereceği de belli değildir. Olursa olur, olmazsa bu pelte adamı değiştirmek ve yerine oğlunu getirmek işten bile değildir.»

Kayserin kendi hakkındaki düşüncelerinin bunlara aykırı olmadığından, hatta belki bu fikirler kadar sert ve haşin olduğundan sarfınazar; milletin onun hakkındaki düşüncelerinin ne olabileceğini de işte bu milleti haleti ruhiye çerçevesinden mütalea ettikten sonra tekrar sorabiliriz? Siz onun yerinde olsaydınız nasıl hareket ederdiniz?

Kayser II inci Wilhelm'in hayatını mütalea ederken onun saltanatı başından hemen hemen sonuna kadar devam eden Alman sosyalizmini de gözden uzak tutmamak icab eder. Hükümdara, hükümdarlık an'anesine ve nihayet hükümdar nesline kin ve garazla meşbu güruhun, harb ve niza aleyhtarı ve insanlık arasında sulh ve sükûn propagandacısı ve nihayet Alman kudret ve kuvvetini hiçe sayan bu kötü mezheb sahiblerinin küstahlığına ne dersiniz? Onlara da bir ders vermek zamanı gelmemiş midir?

İşte bütün bunlar gözönünde tutulmak ve II inci Wilhelm'in karşısında bulunduğu şartlar ve önüne konulan ihtiraslar ince bir tetkikten geçirilmek şartile Kayserin hükümdarlık hayatı son derece şayanı dikkattir. Bir bakımdan onu tevkıta itham da doğru olmamalıdır.

Otuz sene sulh içinde hüküm sürdüğü ve hatta ona yakın bendegân ve maiyet erkânının söylediklerine inanmak lâzımgelirse, Kayser için harbe mâni olabilmek bir nevi dini itikad halinde tecelli ettiği görülmekte ve anlaşılmaktadır.

Bu meyanda Rus İmparatorluk heyetlerinin Japon harbile nasıl yıkıldığı ve Fransız - Rus ittifakının hiçbir esasa dayanmıyan bir kâğıd parçasından ibaret olduğu gözönünde tutulursa, Kaysere harb yapmak için bir çok fırsatlar zuhur ettiğini de kabul etmek zarureti vardır. Hele tahriklerin de eksik olmadığını nazarı dikkate alacak olursak Kayserin şakirdatmakta olduğu kılıcı bir türlü kınından çıkarmak emelini beslememiş olduğuna inanmak lâzımdır. O yalnız ve sadece kendini, silâh patlatmadan, harb yapmadan bir Napoleon hissetmek istiyen bir fan idi.

1906 ve 1908 yıllarındaki Alman manevralarında imparatorun misafiri olmak bahtiyarlığına nail olmuştum. Kayser bu esnada şan ve şerefinin en yüksek zirvesine çıkmış bulunuyordu. Bunları yazarken onu, beyaz elbiseleri ve kartal resmini taşıyan mutantan miğferlerile hakikaten şahane bir manzara teşkil eden Kurasiye alayının başında, muhteşem atına binmiş, Breslau şehrine girerken görür gibi oluyorum. Sonsuz asker, sonsuz bir geçid resmi. Silezyanın baş şehri, bütün halkı, çoluğu çocuğu, ihtiyarı ve gencile Alman harb lordunu görmek, alkışlamak ve bir dakikacık olsun selâmlayabilmek üzere varile yoğile sokaklara dökülmüş.

Ve şimdi gene hatırlıyorum şu tezadı ki o tarihten on iki sene sonra ümidsiz ve çökmüş bir adam, Holanda istasyonlarının birinde, bir kompartiman içinde beli bükük; ordularını, askerlerini son-

[Arkası sahife 5 sütun 5 te]

Doğru değil mi?

Orta tahsil gençliğini de düşünelim!

Üniversite idaresi, yüksek tahsil gençliği için amfi şeklindeki konferans salonunun yanında 1250 kişilik bir istirahat salonu yaptırmaya karar vermiştir. Burasının bir de mutfağı bulunacak ve yemek zamanlarında lokanta hizmetini görecektir. Bu suretle ders ve çalışma zamanlarının haricinde Üniversite talebesi için vakit geçirilecek bir yer hazırlanmış oluyor.

Ya orta tahsil yapan gençler. Bunların pek haklı olarak kahvelere ve dans yerlerine gitmeleri menedilmiştir. Fakat gidebilecekleri yerler gösterilmemiştir. Onun için orta tahsil talebelerini de boş zamanlarında işgal edebilecek müesseseler kurulmalı ve bunlar kurulunciya kadar da Halkevlerinde kendileri için daha geniş programlar tertib olunmalı, bu suretle başıboş gezmekten kurtarılmalıdırlar, diyoruz,

Doğru değil mi?

Üniversite Talebe Yurdu

Üniversite talebelerini barındırmak üzere, Partinin de yardimile, bir yurd açılacağını yazmıştık. Öğrendiğimize göre, uzun zamandanberi devam eden tetkikat, tahsisat meselesi yüzünden, müşkülâta uğramıştır. Yurd için lâzım gelen bina ve levazımın tedariki eldeki tahsisatla kabil olmamaktadır. Üniversite Rektörlüğü meseleyi Maarif Vekâletine bildirmiş, âcil bir ihtiyac halini alan yurd işinin halli için, bir şekil bulunmasını istemiştir.

Kadıköyünde de bir meydan açılacak

Kadıköyünde Altıyolağzında geniş bir meydanlık açılması kararlaşmıştır. Bu geniş meydanın açılması için 300,000 lira sarfedilecektir. Belediye bu meydanı bu sene açmağa karar vermiştir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Avukatların sigorta işi

Meslek mensublarının sigorta olması temin ediliyor

Avukatların asgari ücret tarifesinin tespit ve tasdik edildiğini, yazmıştık. Meslek mensublarını böyle ehemmiyetle alâkalandıran diğer bir cihet de esaslandırılıp, kat'i şekline girmesidir. Bu da, meslek sigortası meselesidir.

Meslek sigortası, avukatların kendilerile beraber dul ve yetimlerinin de istikbalini temin gayesini gözetiyor. Avukatlık kanununun işaret ettiği bu hususta esaslar hazırlıyan İstanbul Barosu, projeyi Ankarada toplanan haysiyet divanına yollamıştı. Divan, bunda yazılan mesleki sigorta esaslarını, asgari sigorta bedelini 1000 liradan 500 liraya indirmekten başka bir değişiklik yapmaksızın, tasdik etmiştir. Tasdikten sonra, Adliye Vekâleti sigorta işini üzerine almağa talib şirketlerin müracaati için harekete geçmiştir. Vekâlete üç sigorta şirketi tekliflerini göndermiştir.

Avukatlık kanununun hükümleri mucibince, tekliflerden hangisinin muvafık olduğunu tayin hakkı, altı baro tarafından seçilen mümessillerden müteşekkil bir komisyona aiddir.

Sigorta işi, havale edilecek şirket tayin olununca, tatbikata sıra gelecektir.

Avukatların meslek sigortası için tespit ve tasdik edilen başlıca esaslara nazaran, Türkiye barolarında kayıdlı bütün avukatlar yaş farkına bakılmaksızın sigortaya tâbidir. Avukatlar, sigortadan evvel tıbbi muayeneye tâbi tutulmıyacaktır. Sigorta, vefat veya müddetin hitamı halinde muayyen tazminat, çalışamıyacak derecede hastalık veya malûliyet halinde müddetin hitamına kadar aylık, vefat veya müddetin hitamı halinde gene muayyen tazminat ödeyecektir. Poliçeler, sigortalı ile sigortacı arasında şahsan ve ferden imzalanacaktır. Taksitler, sigortacı tarafından sigortalıdan doğrudan doğruya alınacaktır. İki taksiti üstüste vermiyen avukatın temerrüdü, mensub olduğu baro riyasetine bildirilecek, mali vaziyeti müsaid olanlar mütemerrid sayılarak, bunların avukatlık ruhsatnameleri geri alınmak üzere, keyfiyet baro idare meclislerince Adliye Vekâletine bildirilecektir. Muhtaç halde bulunduklarından taksitlerini ödeyemiyenlerin primleri, baro kasasından ödenecekse de, taahhüdlerini yerine getiremiyecekleri anlaşılan bu gibi avukatların sigorta bedelleri asgari hadde indirilecektir. Bu takdirde geçen seneler için verilmiş olan yüksek primlerin takas ve mahsubu noktası, şirketle arada bidayeten tespit edilmiş olmak gerektir.

Sigorta, yirmi sene müddet içindir. Sigortalılar, yaş gruplarına ayrılacaktır.

İstanbul barosunun 22 şubat cumartesi günü öğleden sonra Eminönü Halkevi salonunda yapacağı umumî heyet içtimaında, bu meslek sigortası mevzuu ve bunun yanısıra eskidenberi mevcud olan paro teavün sandığının vaziyeti görüşülecektir.

Mecidiye köyünde yaptırılacak hastane

Belediyenin Mecidiyeköyünde yaptıracağı 1000 yataklı büyük hastanenin tatbikat plânı Belediyeye gönderilmiştir. Belediye geçen seneki bütçesine bu hastane için 400 bin lira koymuştu. Bu seneki bütçede de 400 bin lira vardır. Bundan başka Belediye, Belediyeler Bankasından istikraz suretile aldığı paradan bir miktarını da ilâve ederek bu hastanenin inşasına geçecektir.

Sağır ve dilsizlerin dün yaptıkları kongre

İzmirden gelen âmâların da iştirak ettiği bu toplantı hayli hararetli oldu

Dünkü kongrede bulunanlar

Sağır ve dilsizler cemiyeti kongresi dün âmaların da iştirakile yapılmıştır.

Fevkalâde enteresan olan bu kongrenin en şayanı dikkat cihetini âmaların söz söylemeleri fakat bunu sağır ve dilsizlerin anlamaması, buna mukabil sağır ve dilsizlerin işaretlerini körlerin görmemesi idi. Bunun için kongre zaman zaman şirazesinden çıkıyor, hemen bir kavga olacağı zannımı veriyor, fakat şayanı hayret bir disiplinle gene herşey yoluna giriyordu. Kongrede bilhassa İzmir Sağır ve Dilsiz ve Körler Cemiyeti namına bulunan reisleri Atıf İristidal da meramını anlatmış ve bundan sonra İzmir Cemiyetinin mi yoksa İstanbulun mu merkez olacağı meselesi üzerinde müzakereler cereyan etmiştir.

İstanbullular İzmirin merkez olmasını bir türlü kabul etmemişler ve uzun müzakerelerden sonra İzmir kongresine İstanbuldan üç murahhas göndererek İzmir sağır, dilsiz ve körlerinin ikna edilmesini muvafık görmüşlerdir. Bu murahhaslar seçilmiş bundan sonra da idare heyeti seçimine geçilmiştir.

İdare heyeti seçimi çok gürültülü olmuş, birçok namzedler reddedilmiştir. Neticede Mehmed Tamtürk riyasete, Hamdi ikinci riyasete ve Ömer umumî kâtibliğe ve Nureddin de muhasebeciliğe seçilmiştir.

Bu kongrede seçilip İzmire gidecek murahhaslar İzmir reisi ile beraber yakında hareket edecektir.

HEM NALINA HEM MIHINA

İngilterenin çektiği rest

Kahire radyosunun söylediği gibi, Habeşistanın kırk dağının kırk tepesinde kırk davulun kırk defa çalarak harbin yeniden canlanması, bana, 1935 - 36 senelerini hatırlattı. O zaman, zavallı Habeşistan, İtalyanın karşısında yapyalnız kalmıştı. Çünkü Laval gibi bir politika esnatı, hem de muhtekir bir esnaf, Habeşistana yardım etmek istiyen İngiltere ile Milletler Cemiyetinin ayağına çelme takmıştı. İngilizler de, Büyük Harbden sonra, kendilerini kaptırdıkları tatlı rehavetten henüz kurtulamamışlardı. Genç Eden'in metin siyaseti yerine ihtiyar Baldvin'in gevşek politikası hâkimdi.

O zaman Sinyor Mussolini, İngilizlere, askeri zecrî tedbirlerin tatbikına kalkışır ve Süveyş kanalını kapatırsanız harbederim; demişti. Bu, bir blöftü; fakat, İtalyan hava kuvvetlerinden lüzumundan fazla endişe ederek harbden kaçınan İngiltere, Laval'in oyunbozanlığını da gözönünde tutarak bu blöf karşısında ricat etti. İtalyan tehdidinin bir blöf olduğu şundan dan malûmdur ki, bu defa bile, İtalya, muzaffer Almanyanın yanında yer almak için dahi, Fransanın yıkılmasını beklemiş, Fransız hezimeti tahakkuk etmeden harbe girmek cesaretini göstererememiştir.

Halbuki o zaman, İtalya, yalnızdı; Almanya ile aralarında ittifak yoktu ve henüz kâfi derecede silâhlanmamış olan Almanya, 1935-36 kışında, İtalyanın hatırı için, harbe giremezdi.

Bu vaziyette ,askeri zecrî tedbirler tatbik edilse ve Süveyş kanalı kapatılsaydı İtalya, muhakkak, ricat edecekti. Ricat etmediğini farzedelim. O vakit, Habeş - İtalya harbi, bir İngiliz - Habeş-İtalya harbi şeklini alacaktı. Bu takdirde, İtalyanın ne vaziyete düşeceğini, şimdi Akdenizde ve Afrikada cereyan eden muharebeler, kâfi derecede gösteriyor. O tarihte, İtalyan donanmasının, 1940 başında bitmiş olan Littorio sınıfı iki yeni zırhlısı henüz kızakta idi. Dört eski zırhlısından ikisi de esaslı tamirde bulunuyordu; diğer ikisi de tecdid edilmemişti. 15 İngiliz zırhlısına karşı yalnız iki eski zırhlı ile İtalyan donanması ne yapabilirdi? Bugünkünden daha çok kaçıp saklanmaktan başka bir şey yapacağı yoktu. O vakittenberi mütemadiyen artan İtalyan hava kuvvetlerinin ise, ne yaptıklarını gördük. Bugünkü kadar da kuvvetli olmıyan kara ordusu, Libyada, yerinde sayıp duracak, Habeşistandaki İtalyanlar ise, anavatanla her türlü muvasalaları kesilerek İngiliz - Habeş kuvvetleri karşısında, şimdikinden çok daha fena bir vaziyete düşeceklerdi.

İtalyan kara, deniz ve hava ordularının bugünkü zavallı vaziyeti, o zaman, Eden gibi, düşünenlerin haklı olduğunu ispata kifayet eder. Eden'in noktai nazarı galib gelseydi, İtalya, şimdi, o, harbden mağlûb çıkmış bulunacak ve süt dökmüş kedi gibi köşesine büzülüp oturacaktı.

O günlerde, gene bu sütunda, İtalyan blöflerine karşı İngilterenin, nihayet bir rest çekeceğini yazmıştım. İngilizler, soğukkanlı, aceleyi sevmez, sebatkâr ve inadcıdırlar. İşte bu resti beş altı sene sonra çektiler.

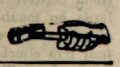

Mühim bir ihtikâr hareketi

Fiat Murakabe bürosu, Avrupa harbine kadar hiç ticaretle alâkadar olmıyan bir baba ve oğlun fırsattan istifade ederek geniş bir manifatura ticaretine başladıklarını ve büyük gizli stoklar vücude getirerek bunları el altından piyasaya çıkardıklarını haber almış ve tahkikata başlamıştır. Bu baba ve oğlun defterleri ele geçirilmiş, bu defterler üzerinde tetkikat yapılmıştır. Bugün Fiat Murakabe bürosunda tetkik edilecek olan bu meseleye nazaran bu baba ve oğul büsbütün başka işlerle meşgul olurken 1939 senesinin kânunuevvelinde piyasadan manifatura toplıyarak büyük stoklar vücude getirmiş ve bu stoklardan yüksek fiatlarla piyasaya çıkartmağa başlamış olduğu söylenmektedir.

Bu nevi fırsattan istifade edilerek yapılan ihtikâr hareketleri milli korunma kanunu mucibince şiddetle memnu ve ağır cezaları müstelzimdir.

Kısa Haberler

★ Zeyrek caddesi 55 numarada oturan Ahmed, Zeyrek caddesinde karşıdan karşıya geçerken şoför İsmailin idaresindeki 3126 numaralı otomobilin çarpmasına maruz kalmış, muhtelif yerlerinden ağırca yaralanmıştır.

★ Galatada oturan Agavni, Necatibey caddesinden geçerken 1063 numaralı Eminönü - Bebek tramvayının çarpması neticesi başından yaralanmış, berayi tedavi hastaneye kaldırılmıştır.

★ Dün yapılacak olan Sipahi Ocağı kongresi ekseriyet olmadığından başka bir güne tehir edilmiştir.

★ Demir ve Madeni Malzeme İthalât Birliği Slovakyadan 400 ton çivi tedarik etmiştir. Yakında ilk parti gelecektir.

MÜTEFERRİK

Nafıa Vekili şehrimize geldi

Nafıa Vekilimiz Ali Fuad Cebesoy dün Ankaradan şehrimize gelmiştir. Nafıa Vekili hafta tatilini şehrimizde geçirdikten sonra ağlebi ihtimal bu akşam Ankaraya dönecektir.

Evkafla Belediye arasında müzakere

Belediye ile Evkaf arasında medreseler ve Evkafa aid mektebler hakkında müzakere cereyan etmektedir. Medreseler lâğvedildikten sonra Muhasebei Hususiyeye devredilmişti. Şimdi Evkef, Belediyeye müracaatle cami harimi medreselerin iadesini istemekte ve bu kabil yerlerin Evkafa iadesinin abidelerin iyi muhafazası için elzem olduğunu ileri sürmektedir. Halen bu kabil medreselerin adedi 40 la 50 arasındadır.

Belediye bunları iade fikrindedir. Yalnız Belediyenin akaratı vakfiye vergisinden Evkaftan mühim miktarda alacağı vardır. Belediye bunların verilmesi mukabilinde bu medreseleri Evkafa iadeye taraftardır.

Boşanma ve doğum vukuatı

Boşanma kararlarının nüfus memurluklarına bildirilmesi ve doğum vukuatının da kezelik nüfus kütüklerine hemen kayıdlarının temini lüzumu alâkadarlara bildirilmiştir.

Yapağılar Sümerbank fabrikalarına veriliyor

Kendilerinden beyanname alınmış olan bütün tacirlere yapağılarının devlet tarafından komisyon ve sair masarifatı da dahil olmak üzere değer fiatile satın alınmasına karar verildiği dün bildirilmiştir. Bu tebligatla beraber ellerindeki yapağıların derhal Sümer Bank yünlü ve dokuma fabrikalarına tevdi edilmesi de ilâve olunmuştur.

Bu karara, gerek İstanbul, gerekse Anadoluda ayni ellerde bulunan yapağılar dahildir. Fiat bildirilecektir.

ŞEHİR İŞLERİ

Çavdar ekmeği

Belediye Sıhhat müdürü, çavdar unu temini için Toprak Ofisi nezdinde teşebbüslerde bulunduğu gibi bazı doktorlar da bilhassa şeker hastalığı gibi bazı hastalıklar için mübrem ve zaruri bir ihtiyac olan siyah ekmeğin imalîne müsaade edilmesi hakkında alâkadar makamata müracaat etmişlerdir. Son zamanlarda bazı dükkânlarda siyah ekmek görülmeğe başlanmışsa da yapılan tetkikler neticesinde bu ekmeklerin hakiki çavdar olmayıp bazı mevadın karıştırılması suretile siyah landırılmış ekmek olduğu anlaşılmış ve satıştan menedilmiştir.

Mısırçarşısının istimlâki

Mısırçarşısının istimlâki işi ikmal edilmiştir. Yalnız iki dükkânın istimlâk muamelesi henüz bitmemiştir. Bu dükkânlar da istimlâk edilir edilmez çarşının, hazırlanan proje dahilinde muntazam bir hâl haline konulmasına başlanacaktır. Hâlin dış kısmındaki Kuspazarı için de Belediye münasib bir yer hazırlıyacaktır.

Sinemaların kontrolu

Emniyet müdürlüğü, sinemaları kontrola başlamıştır. İlk olarak İstanbul semtinde Ferah, Halk ve Turan sinemaları cezalandırılmıştır. İkisi çıkış kapılarını güç açılacak bir hale soktuklarından, biri de ucuz halk matinesini 11 de ilân ettiği halde geç başlamaktan ceza görmüşlerdir.

Fransadan yapılan ticarî teklifler

Fransanın mütarekeyi kabulünden evvel Fransaya ihrac olunup da bedelleri alınamamış mallara aid Fransadaki firmalar tarafından bazı teklifler yapılmıştır. Bu gün işgal altında bulunmıyan Fransa ile Türkiyenin ticari münasebata girişmesi istenmektedir.

İdhalât ve ihracat çok hararetli safhada

Dünyanın geçirdiği fevkalâde vaziyetlere ve ekonomik krize rağmen aylardanberi mükemmel bir gidiş takib eden dış ticaretimiz, geçen bir haftanın sonunda ihracat bakımından bir rökor tesis etti. Bunun yanıbaşında ithalât da uzun müddettenberi görülmemiş bir hareketle arttı.

Filhakika geçen hafta içinde ihracatımızın tuttuğu 3,668,000 liralık yekûn, ihracatımızın fevkalâde olduğu zamanlarda bile bir haftada ender görülmüş bir miktardadır. Hele haftanın son günü olan cumartesi günü yalnız İstanbuldan 1,387,000 liralık ihracat yapılması tam manasile bir rökor teşkil etmektedir.

Gerek kara, gerek deniz yollarından çok istifade edilmiştir. Bilhassa Avrupa tren yolile yapılan ithalât birdenbire çoğalmıştır. Suriye üzerinden Basra yolile Nusaybin tarikile, Bulgaristan ve Rumanya transiti ile ve Avrupa hattile olduğu gibi Akdeniz yolile de hafta zarfında bir çok ithalât eşyası gelmiştir. Bunlar meyanında kanaviçe, deri, elektrik malzemesi, anason, kürk, kimyevî maddeler, ipek mensucat, otomobil aksamı, sigara kâğıdı, porselen, çivi, çimento, mukavva, makine aksamı, cam ve mangal kömürü gibi çeşidli ve cidden lüzumlu maddeler vardır.

Başvekilimizin ithalâtçılarla görüşmesi

Başvekilimiz doktor Refik Saydam, Büyük Millet Meclisinin muvakkat tatil kararı vermesi münasebetile irad ettiği nutukta, ithalât tacirlerinden şikâyetleri olduğunu söylemiş ve icab ederse ithalât işinin devlet eline alınacağını ve yakında ithalât tacirlerile bir görüşme yapacağını da ilâve etmişti.

Başvekilimiz geçen hafta içinde evvelâ İzmir ithalât tacirlerini temsil eden üç kişilik bir heyeti kabul etmiştir. İkinci mesai yılını muvaffakiyetle ikmal ederek üçüncü mesai yılına ayak basan sayın Başvekilimiz İzmir ithalât tacirlerile yaptığı görüşmede devletin kendilerine azamî şekilde yardım edeceğini, fakat ihtikâr yapmağa doğru atılacak her adımın olduğu yerde kırılacağın bildirmiştir.

Ankaradan şehrimize gelen İzmir ithalâtçıları şehrimizdeki ithalât tacirlerile görüşmeler yapmışlardır. Başvekilimizin bu sözlerinin büyük tesirleri şimdiden görülmeğe başlamıştır.

Kahve meselesi

Haftalardanberi devam eden bir kahve meselesi vardır. Kahve zaruri gıda maddelerinden olmamakla beraber memleketimizde, erbabı için alışılmış ve yerleşmiş maddelerden olduğundan bunun kalmamış olması bir telâş uyandırmıştır. Gümrüklerde bulunan kahveler çıkarılmağa başlanmıştır. Ancak, İstanbula 250 cuval kahve düşmüştür ki, bu hiç mesabesindedir. Maamafih yolda bulunan büyük kahve partisi bir teselli olmaktadır.

Motör ve çay fabrikaları

Bugünün karışık havası içinde dahi sanayilesme hareketimiz durmadan büyüyor. Sakarya üzerinde kurulması mukarrer büyük elektrik santralinin hemen inşaat hazırlıklarına başlanması kararından sonra geçen hafta içinde Ankaradan, Karabükte Türkiye demir ve çelik fabrikaları yanında bir motör fabrikası, Rizede bir çay fabrikası kurulması için bütün imkânlardan istifade olunarak harekete geçilmesine karar verildiği haberleri geldi. Motör fabrikasile çay fabrikası öyle mühim iki ihtiyacın cevabını teşkil etmektedir ki, Cumhuriyet hükûmeti bunların kuruluşu için beklememek ve mevcud bütün imkânlardan istifade etmek kararı vermekle büyük bir isabet göstermiştir.

Yeni tevziat

Bugünlerde piyasayı en ziyade alâkadar eden mesele, hiç şüphesiz az bulunan bazı ithalât eşyası ve bilhassa sanayi ham maddelerinin tevziatı meselesi teşkil etmektedir. Geçen hafat da Mıntaka Ticaret müdürlüğünde yeniden tevziat yapılmıştır. Bu meyanda 39 ton kakao çikolâta fabrikalarına tevzi edilerek bu mühim sanayi şubesinin uzun bir müddet için başlıca ham maddesi temin olunmuş, fabrikalara kimyevi maddeler tezviatı yapılmıştır.

Son dakikada öğrendiğimize göre lâstik fabrikalarına yeniden 55 ton daha ham kauçuk tevziatı yapılacaktır. Piyasa bu tevziattan çok memnun bulunmaktadır.

Faik GÜNERİ

Küçük hikâye

İhtiyar kız

Muazzez Kaptanoğlu

Yalnız ve üzüntülü idim. Küçük halanın tesellisine koşmayı düşündüm. Onun, bilmediğim iklimlerde yaşanmış aşk ve fedakârlık hikâyelerini anlatan sesi, içimi bütün üzüntülerden yıkardı. Onu dinlerken, ruhumun tadılmamış heyecanların coşkunluğu içinde çocuklaştığını hissederdim.

Odaya girdiğimi duymadı. Ellerini gelişi güzel dizleri üzerine bırakmıştı. Dalgın dalgın, dikiş sepetine dayadığı siyah çerçeveli bir resmi seyrediyordu.

Her zaman sıkı sıkı topladığı saçları, firketelerden kurtularak omuzlarına dökülmüştü. Yüzü solgundu. Gözlerinde hümmaya benzeyen bir alev vardı. Uçuk dudakları donmuş bir gülüşle titriyordu.

Şaşırmıştım. İlk defa, yıllardanberi tanıdığım, küçük halanın, hakiki hala olmadığını hissettim. İlk defa, bu sakin yüz altında ıstırabla kıvranan hassas bir ruh olduğunu gördüm.

Kapının kapanışı ile başımı kaldırdı. Uzun kirpikleri arasında bu akşam çok büyük gözüken lâciverd gözleri tutuşmuş gibi idi. Çocukken yaptığım gibi, yavaşça halıya oturdum, başımı dizlerine dayadım. Gözlerim bütün kuvveti ile gülen genç askerin resmınde dinlenirken gayriihtiyarî mırıldandım:

— Ne güzel adam? Bana anlattığın kahramanların en güzellerine benziyor. Ne garib... Gözlerinde senin gözlerindeki alev var... Sen varsın, Kim bu asker küçük hala?..

— O benim hayatımın tek sevgilisidir yavrum, dedi. Hayatımın biricik erkeği... Bugüne kadar hiç düşünmedin mi?. Küçük hala niçin yalnızdır. Niçin onun da saçlarını okşayan bir arkadaşı, dizlerine tırmanan yavruları yoktur. Küçük hala niçin ihtiyar bir kızdır?..

— !...

— Öyle ise dinle beni.. Bu akşam sana, bildiğim hikâyelerin en yaşanmışını anlatacağım. Kendi hikâyemi!..

On sekiz yaşında, çocuk görünüşlü yaramaz bir kolej talebesiydim. Zahiri görünüşüm altında hassas, içli, romantik bir genç kız yaşıyordu. Üstelik âşıktı da.

Evet âşıktım. Tahsilini bizim yanımızda tamamlayan kimsesiz bir akraba çocuğunu seviyordum. Mağrurdum. Onu sevdiğimi hissetmelerinden korkarak, kıskanç bir inadla içimi etrafımdakilerden saklıyordum.

Ahmedle, iyi anlaşan iki kardeş gibi idik. Bana küçük maceralarını anlatır, her gün değişen sevgililerinin resimlerini gösterirdi. Bir gün, bize çok sık gelen Jale isminde arkadaşımı sevdiğini söyledi. Şaşırdım. Çünkü, Ahmed ilk defa gülmeden konuşuyordu. Her zamanki alaycı hali yoktu. Hakikaten sevdiğini anlayınca isyan etmek istedim. Sevdiği kızın macera düşkünü, ruhsuz bir mahlûk olduğunu söylemek için çılgınlaştım. Fakat sadece sustum.

Sevişiyorlardı. İkisi de mes'ud gözüküyordu... Ahmed, güzel ve zengin bir çocuktu. Bunlar Jaleyi tatmin ediyordu. Ahmed, vakit buldukça bana aşkını anlatırdı. Müstakbel yuvasını şekillendirir, yavrularını tarif ederdi.

Onu sakin sakin dinlerdim. İlk günler, onların saadeti, benim için de saadet olmuştu. O bilmeden, onu sevmek, başka bir insanla mes'ud olmasını temin etmek bana gurur veriyordu. Sevgim bütün menfaat duygularından uzaktı. İnsanlarla birer oyuncak gibi alay eden, şehvet adlı şeytan bembeyaz sevgime sokulamıyordu.

Kendi kendime inandırmağa çalışıyordum ki ben, temiz, ulvi bir aşk için yaratılmışım. Şu halde, kendimi kendim için unutarak, sevdiğim insanlar için yaşayabilirdim.

Çok geçmeden, bunun imkânsız bir muvazene olduğunu anladım. Bütün bu gayretlerle kendimi aldatıyordum. Kendimi feda etmeği kabul etmiş değildim. Hayır.., Faziletlerim, iyiliklerim beni utandırmağa başlamıştı. Çünkü bunlarla, sevdiğim adamı kazanmak ümidini besliyordum. Bunun olmadığını anlayınca deliye döndüm. Tutunacak yerim kalmamıştı. Kafamın bütün isyanına rağmen onu kendime çevirmek istiyordum. - Bir gün bana gelecek - diyordum. Beni yaşatan bu ümid derinleşe, derinleşe mistik bir şekil alıyordu.

Nişanlanacakları sırada Büyük Harb patladı. Ahmedi askere aldılar. Cephe dönüşü evleneceklerdi. Ahmed gittikten üç ay sonra, Jale zengin bir tüccarla Avrupaya gitti. Ahmedden mütemadiyen mektub geliyordu. Onlara cevab vermekte devam ediyordum. Nasılsa Jalenin bütün mektublarını ben yazardım. Ahmede hakikati yazmak, ona ateş içinde ıstırab eçktirmek istemiyordum.

Bir gün hastaneden mektub aldık. Ahmed ağır yaralı idi. Altı ay ölümle pençeleşti. Kurtuluş imkânı yoktu. Onu eve aldırdık.

Jalenin ihanetini gene söyliyemedim. Çünkü, yaşayacağı günler sayılı idi. İçim parçalanarak, Jalenin kendisini çağırarak öldüğünü söyledim.

Korkunc bir şekilde ıstırab çekiyordum. Fakat kendimi düşünecek zamanım yoktu. Ona çocuk gibi bakıyor, ıstırablarını paylaşıyor, onu teselli ediyordum. Öyle anlarım oluyordu ki, artık tahammül edemiyeceğimi zannediyor, çılgınlar gibi haykırmak istiyordum.

Bazan koluma dayanarak odaları dolaşırdı. Sonra dizime yatar, benden ölen sevgilisinin cepheye gönderdiği mektubları okumamı isterdi. Yüzüme garib bir mana ile dalar, tutuşan bakışlarının beni şaşırttığını görünce, ılık bir sesle mırıldanırdı:

«Zavallı yavrum. Seni ne kadar üzüyorum.»

Yatağa düşmüştü. Bir akşam müthiş bedbaht gözüküyordu. Onu bu ümidsiz halinden kurtarmak için:

— Ahmed, dedim. İster misin sana, sevgili Jalenin mektublarından en güzellerini okuyayım.

— Peki, dedi. Bu mektubların en güzelleri konsolda saklıdır. Bana onları oku!..

Çekmeyi açtığım zaman şaşırdım. Bunlar, benim yazdığım mektubların müsveddeleri idi. Demek biliyordu. Ne yapacaktım. Onun sesi ile kendime geldim:

— Beni affet yavrum, diyordu. Saatleri sayılı bir adamı mes'ud etmek istersen onu sevdiğini söyle... Onu nasıl ıstırab çekerek sevdiğini anlat. Bu, beni öyle sevindirecek ki!. Beni sevdiğini cephede iken öğrenmiştim. Jalenin gittiğini bir arkadaş yazmıştı. Senin temiz, heyecan dolu mektubların beni çılgınlıklar yapmaktan korudu. O zaman asıl sevdiğim insanın sen olduğunu anladım. Bunu sana söylemek, tuttuğun gün kaybedeceğin bir saadeti sana tanıtmak cinayet olacaktı.»

Deli gibi Ahmedin göğsüne atıldım. Onu ertesi günü gömdük.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şerait { Türkiye için / Hario için

Senelik 1400 Kr. 2700 Kr.
Altı aylık 750 » 1450 »
Üç aylık 400 » 800 »
Bir aylık 150 » Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunm

SON HABERLER

Siyasî İcmal

Harbin pasifike sirayet ihtimali kuvvetleniyor

Amerikada, İngiltereye yardım için Cumhur Reisine en geniş salâhiyetleri veren lâyiha müzakere ediliyor ve Amerika demokrasinin zaferini temin için istihsal kudretini İngilterenin istihsal kudretine katmak üzere bulunuyor. Bu katışmanın vereceği netice gayet sarih olduğu için mihver siyasetinin bu sırada takib ettiği istikamet, Japonya ile Amerikanın arasını büsbütün açmak ve bu iki devleti birbirile harbe tutuşturmaktır.

Esasen, Amerika ile Japonyanın arası açıktır ve iki memleketin menfaatleri tam bir çarpışma halindedir.

Bunun sebebi, Japonyanın, Büyük Okyanusu iki mıntakaya ayırarak şark tarafını Amerikaya aidmiş gibi tanıması garb tarafını da münhasıran kendisinin sayması ve bütün bu mıntakada tekbaşına hâkim olmak istemesidir.

Dünyayı bu şekilde nüfuz mıntakalarına taksim ederek her mıntakayı benimsemek ve inhisar altına almak mihverin ortaya çıkardığı ve tahakkuk ettirmek için silâha sarıldığı bir siyasettir. Mihver devletleri arasındaki ittifakın mesnedi bu siyasettir ve bu siyaset, tam manasile tecavüzî mahiyettedir. Bu siyaset, milletlerin hürriyet ve istiklâlini tanımıyor ve bir takım büyük devletlerin küçük devletleri silip süpürerek kendi siyasî ve iktısadî tahakkümünü yaşatmayı istihdaf ediyor .

Japon siyaseti de bu temele istinad ettiği için Japonya Büyük Okyanusun garb kısmında hâkim olmak, buradaki bütün adaları ve üsleri ele geçirmek, şarkî Asyayı baştanbaşa zaptetmek, bu mıntaka dahilinde bulunan ve yüz milyonlarca Çinliyi barındıran muazzam ülkeleri istiklâlinden, mahrum etmek, bu muazzam ülkelerin bütün kaynaklarını kendi hesabına işletmek, elhasıl mihver devletlerinin Avrupada yapmak istediklerini, dünyanın bu bölgesinde yapmak için uğraşıyor.

Tecavüz ve tahakküm siyaseti karşısında Amerika

Mihver devletlerinin Avrupada takib ettikleri tecavüz ve tahakküm siyaseti nasıl isyanla karşılanıyorsa Japonyanın Pasifikte ve Uzakşarkta takib ettiği tecavüz ve tahakküm siyaseti de aynı isyanları uyandırmakta, Avrupada kopan harbin bir tipkısı da Uzakşarkta devam etmekte ve Pasifikte de sonu gelmiyen bir gerginlik hüküm sürmektedir.

Avrupada kopan harb mihver devletlerile İngiltere, Uzakşarkta kopan harb de Japonya ile Çin arasında vuku bulmakta ve nasıl İngiltere ancak Amerikan istihsalinin kendi istihsaline katışmasile harbi kazanmayı beklemekte ise, Japon tecavüzüne karşı gelen Çin milliyetperverliği de Amerika, İngiltere ve Sovyet Birliği gibi tecavüze düşman olan devletlerin yardımile Japon tecavüzüne karşı koymayı ve Çin istiklâlini kurtarmayı ummaktadır.

Mihver devletlerinin üçünü de Amerika aleyhinde bulunmağa ve üç mihver devletini teşriki mesaiye sevkeden amil budur.

Fakat bu aleyhtarlık Amerikayı takib etmekte olduğu siyasetten alıkoyacak mahiyette değildir. Bilâkis tehlikenin büyümesi Amerikanın yardımını hızlandırmasına sebeb olacaktır. Çünkü mihverin Avrupada muzaffer olması, tecavüz siyasetinin Asyada da muzaffer olmasına hizmet edecek ve o zaman Amerika da üç mihver devletinin tasallûtu karşısında iktısadî ve siyasî muazzam fedakârlıklarda bulunmak mecburiyetinde kalacaktır.

Amerika, yakın istikbalde karşılaşacağı bu tehlikeyi müdrik olduğu için bugün bir taraftan Çine yardım etmekte, diğer taraftan da Avrupada demokrasi cephesinin galebesi için istihsal kudretini seferber etmektedir.

Amerikanın istihsal kudreti, bütün mihver devletlerinin istihsal kudretine faik olduğu için bu kudretin demokrasi ve hürriyet cephesine katışmasının vereceği netice gayet sarihtir ve bu yüzden mihvercilerin bilhassa Japonyayı faaliyete geçirerek Amerikayı gevşetmek istedikleri göze çarpmaktadır.

Japonyanın mukabelesi:

Nitekim Japonya Hariciye Nazırı dün söylediği nutukta Amerikanın siyasetini tenkid etmiş ve onun bu siyasetle esasen çok fena bir vaziyette olan beynelmilel siyaseti daha vahim bir safhaya götürmek üzere olduğunu, Amerikanın Çini ilk müdafaa hattı, ve Avustralya ile Yeni Zelandayı ilk hudud hattı saydığı için onunla anlaşma imkânlarının bertaraf olmak istidadında olduğunu söylemiş, Japonyanın garbî Pasifikte hâkim olmasının, yalnız Japonyanın menfaatleri namına değil, beşeriyetin menfaati namına bir zaruret teşkil ettiğini ilâve etmiş, bilhassa Japonyanın mihver devletlerine karşı taahhüdlerini ifa etmek sırası geldiği zaman bu taahhüdleri ifada tereddüd etmiyeceğini anlatmıştır.

Japonya Hariciye Nazırı bu suretle, Amerika Hariciye Nazırı Mister Cordell Hull'ün geçenlerde, Amerika meb'usanı hariciye encümeni karşısında söylediği sözlere cevab vermiş ve mihver devletlerinin Amerikan yardımlarından hissettikleri endişeleri anlatmıştır. Fakat Japonya Hariciye Nazırı, anlaşma ve uzlaşma imkânlarından bahsetmekle bu imkânlardan istifade etmenin adeta imkânsız olduğunu tebarüz ettirmiş bulunuyor. Çünkü Japonya da, demokrasi davasının hiçbir tehdide bakmıyarak kat'i bir zafere doğru adım atmaktan başka bir şey yapmıyacağını ve bu uğurda her tehlike ile savaşmayı göze alacağını çok iyi biliyor.

Harb Pasifike de sirayet edebilir. Fakat bu da demokrasi için bir rical değil, belki yeni bir hamle teşkil edecektir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Zamane harbleri!

Fransa ile Siyam hem çarpışıyorlar, hem müzakere yapiyorlar!

Vichy 26 (a.a.) — D. N. B. Hindiçini - Tayland hududu üzerinde muharebe faaliyeti hakkında Fransız Müstemleke Nezaretinin tebliği ile alâkadar olarak, Fransız hükümeti mahfillerinde şu beyanatta bulunulmaktadır:

«— Fransa, Japon tavassutu bahsinde lâzım gelen her şeyi yapmıştır. Fransanın Japonya büyük elçisi, Japon hükümetile müzakerelerin ne suretle yapılacağını görüşmeğe memur edilmiştir. Bu esnada Fransanın Bangkok'taki maslahatgüzarı da Tayland hükümetile temas halinde kalmaktadır. Fakat muharebe faaliyetine nihayet vermek bahis mevzuu olamaz. Hindiçini ve Tayland hükümetleri mutabık kalarak kıt'alarına ateş kes emrini vermedikçe hudud üzerinde çarpışmalar muhakkak surette devam edecektir. Müzakereler de ise bu safhaya henüz varılmamıştır.»

İç propaganda

Dün Bulgaristanın 50 yerinde halka siyasî izahat verildi

Sofya 26 (a.a.) — B. B. C. Röyter ajansı muhabirinin bildirdiğine göre, Bulgar hükümeti bugün, geniş bir propaganda programı tatbik etmiştir. Aralarında nazırlar ve mebuslar da bulunan pek çok hatibler, memleketin 50 yerinde yapılan halk toplantılarında söz alarak, hükûmetin dahili ve harici politikasını izah etmişlerdir.

Mareşal Peten, Amerikan elçisine ziyafet verdi

Vichy 26 (a.a.) — Mareşal Petain, dün Amerika Birleşik devletlerinin büyük elçisi Amiral Leahy şerefine bir öğle ziyafeti vermiştir. Ziyafette Hariciye Nazırı Flandin'le Bahriye Nazırı Amiral Darlan da hazır bulunmuştur.

Yugoslav kabinesindeki nazırlar

Belgrad 26 (a.a.) — Stefani: Dün neşredilen bir kararname ile Nazır Kerek, müteveffa Koroscez'in yerine Maarif Nazırlığına tayin edilmiştir.

Sloven partisi şefi Kulovez, devlet nazırlığına tayin edilmiştir. Başvekilin huzurunda yemin etmişlerdir.

Albay Donavan Selânikte

Londra 6 (a.a.) — İsviçre radyosunun bildirdiğine göre, Ruzvelt'in şahsî mümessili albay Donavan bu gün Selâniğe gelmiştir.

Serbest İrlanda

İstilâ tehlikesinin hâlâ geçmemiş olduğuna kani

Dublin 26 (a.a.) — Röyter: Dublin gazeteciler enstitüsünün senelik toplantısında nutuk söyliyen, serbest İrlanda devleti işe ve mühimmat Nazırı Lemasc ezcümle demiştir ki:

«— Bir kaç ay evvel, pek yakın bir istilâ tehlikesi karşısında bulunuyorduk. Bu tehlike geçmiş midir? Ben, geçmemiş olduğunu sanıyorum. Bir kaç hafta ve yahut bir kaç ay sonra buhran, buhranla beraber milletimiz için çok büyük bir tehlike yeniden gelecektir.»

Fransız donanması

Ne taraftan müdahale gelirse müdafaa etmek veya kendini batırmak emrini almış

Vaşington 26 (a.a.) — Havas ajansı bildiriyor:

Amerikanın eski Paris büyük elçisi Bullitt, hariciye encümenindeki izahatı esnasında şu kat'i kanaatı izhar etmiştir ki:

Fransız donanması, her hangi taraftan gelirse gelsin, bir musadere hareketine karşı koymak ve icabında kendi kendisini batırmak emrini almıştı.

Amerikan mahfillerinde M. Bullitt'in beyanatı Mareşal Petain hükûmetini haricde küçük düşürmek için yapılan propagandalara ciddî bir darbe indirdiği suretinde telâkki edilmektedir.

Yalan haber

Sofyadaki İngiliz sefaretinin ve eşyasının İstanbula nakledildiği asılsız

Sofya 26 (a.a.) — Röyter: İngilterenin Sofya elçiliği, elçiliğin kıymetli eşyasının İstanbula gönderildiği, arşivlerinin Sofyadaki Amerika Birleşik devletleri elçiliğine tevdi edilmiş olduğu, bütün elçilik memurlarına Türkiyeye gitmek üzere Bulgaristanı terketmeğe hazır bulunmak için talimat verildiği hakkında Almanların kontrolu altında bulunan Europa - Press tarafından neşredilen şayialar yalanlanmaktadır. İngilterenin Sofya elçiliği, bu haberin, tam bir Alman propagandası haberi olduğunu kaydeylemektedir.

Vatikanın altında eser aranıyor

Vatikan 26 (a.a.) «Stefani» — Vatikan mağaralarında arkeolojik hafriyat muvaffakiyetle devam etmektedir. Bazilik'in cenubu garbisinde Cornelia sokağının yanında eski Roma İmparatorları devrine aid eski bir mezarlık ve iki yeraltı lâhdi meydana çıkarılmıştır. Anneye göre Saint-Pierre'in cesedinin bu mezarlığa defnedildiği söylenmektedir.

Kısa Haberler

★ Budapeşte 26 (a.a.) «Stefani» — Macaristanla Slovakya arasında bu gün milliyetlerin hakları meselelerini tanzim eden bir mukavele imza edilmiştir.

★ Wellington 26 (a.a.) — Birleşik Amerikanın Yeni Zelandaya tayin ettiği ilk deniz ataşesi bu gün Auckland'a gelmiştir. Binbaşı Olding Avustralyaya da bir deniz ataşesi tayin edildiğini ve binbaşı Cansey'in yakında Camberra'ya geleceğini söylemiştir.

★ Sofya 26 (a.a.) «d.n.b» — Kral Boris, yanında Kraliçe de olduğu halde, dün öğleden sonra modern Alman mimarisi sergisini ziyaret etmiştir. Bu sergi, dün sabah açılmıştır.

★ Viyana 26 (a.a.) — D.N.B bildiriyor: Bükreşte suikasde kurban giden kurmay binbaşı Hellmuth Döring'in cenaze töreni ,dün öğleden sonra ,Viyanada merkez mezarlığında, büyük askeri merasimle yapılmıştır.

★ Beyrut 26 (a.a.)— Hududun iki tarafındaki çayırlarda koyun sürülerinin geçmesi hakkında Suriye ile Irak arasında müzakerelere başlanmıştır.

Geniş ufuklar

— 3 [*] —

939 harbinin doğurduğu büyük bir ittifak!

İngiliz lisanile konuşan bütün milletler birleşeceklerdir

Yazan: **Nezahat Nureddin Ege**

Dünya yeni bir ittifaka doğru gidiyor. Siyasî bir ittifak değil... Fakat tamamen içtimaî kanaatleri, hayat felsefeleri müşterek olan milletlerin ittifakı... 1940 senesi bu ittifakın ilk temel taşını atmıştır. İstikbal bütün facialara, bütün ıstırablara rağmen bu ittifakın zaferini tes'id edecektir... Zaten dünyada her doğum, her zafer büyük ıstırabların mahsulü değil midir?. İngiliz lisanile konuşan milletlerin ittifakı da bugünkü ıstırabların ağuşunda doğacaktır. Bu ittifakın en hararetli taraftarları, bugüne kadar Avrupa işlerine, dünya işlerine karışmamağa azmeden (?) Amerikalılardır. Çünkü sırf şahsî saadetlerinin, millî varlıklarının muhafaza ve idamesi ancak dünya meselelerine bütün kalblerile alâkadar olmalarını istilzam ettiğini Amerikalılar en nihayet kabul etmişlerdir. Yalnız iki büyük okyanusun ağuşundaki muazzam Amerika kıt'asının vatandaşları değil, fakat üzerinde hepimizin mukadderatı ve hayatı mevzuu bahis olan küreiarzın vatandaşları ve mes'ul sakinleri olduklarını idrak etmişlerdir. Çünkü bugünkü harbin faciaları, bilhassa sivil halkın, masum çocuk, bedbaht kadınların yaşadıkları iz'ansız ıstırabların tarrakaları hiçbir memlekette Amerikada olduğu kadar derin bir makes bulamamaktadır.

Bunun birçok sebebleri vardır.

I — Halkın her günkü refah seviyesi o kadar yüksektir ki yiyecek ekmeğini tedarik ettikten sonra içinde yaşadığı vatanın ve nihayet bir uzvu bulunduğu bütün kâinatın vakayiile alâkadar olmağa vakti ve seviyei fikriyesi müsaiddir.

II — Hiçbir memlekette tahsil seviyesile mütenasiben yükselmiş kitab, gazete, mecmua neşriyatı Amerika Birleşik devletleri neşriyatının seviyesine vasıl olamamıştır, diyebilirim. 130 milyonluk nüfus için vasatî 40 milyon nüsha matbua neşredilmektedir. Bazı gazeteler ekseriya 24, 32, 48 sahife olarak neşredilmektedir. Yüz yirmi, yüz elli sahifelik her mecmuanın, bir buçuk iki milyon, üç milyon adedi tab'ı vardır. Her sene takriben yedi bin cild eser basılmaktadır. Her biri üç dört liraya satılan bu eserlerin üç, dört, beş yüz bin satışı vardır. Çiftliğinde, fabrikasında, yazıhanesinde işile, gücile meşgul olan her Amerikalı dünyanın en meşhur kalem sahibleri tarafından yazılan bu yüzlerce cild eserleri okuyarak kâinatın hangi istikamete doğru yürüdüğüne kendi kendine bir kanaat hasıl etmektedir.

III — Amerikalı her günkü cihan hâdiselerini dakikası dakikasına radyosunun başında takib etmektedir. Amerikada radyo en fakir ailelerin bile malik olabildiği çok ucuz bir şeydir. Her şehirde, her üniversitedeki müteaddid radyo istasyonları vasıtasile, en muktedir ilim adamlarının dünya hâdisatı hakkında verdikleri konferanslar sayesindedir ki bugünkü Amerikan vatandaşı cihanın hallıne mecbur olduğu muazzam meseleler muvacehesinde kendisinin de çok büyük bir mes'uliyeti olduğunu anlamak ve kabul etmek ıstırarında kalmıştır. Mevzuu bahsolan dava kendi hayatı, huzuru ve saadetini tehdid eden muazzam içtimaî bir davadır. Bir afettir.

Bugünkü Amerikalı anlamıştır ki dünya sakinleri iki kısımdan müteşekkildir. Birisi Anglo Sakson lisanile mütekellim milletlerin hayat felsefesini takib eden demokrasi cihanı. Diğeri bütün şahsiyetlerini, iradelerini başlarındaki diktatörlere teslim etmiş mihver devletleri âlemi... Mihver devletlerinin zaferi ise bizzat Amerikan felsefesinin inhidamını mucib olacak kadar büyük bir faciadır. Mihver devletleri dünyaya yeni bir nizam vermek için mevcudun müthiş bir darbe ile yıkılmasını isteyen ve bu uğurda milyonlarca kan dökmekten çekinmiyen bir gaye takib etmektedirler. Anglo Sakson felsefesi ise tedrici bir ıslah ve tekâmülün insanların bünyelerine daha muvafık olduğunu bu sayede insaniyetin harikalar yaratmağa muktedir olduklarına iman etmektedir. Binaenaleyh bugünkü Amerika vatandaşları yeni bir ittifak ile İngiliz lisanile mütekellim milletler ittifakile bu en mukaddes bildiği varlıklarını muhafaza etmeğe azmetmişlerdir. Bugünkü Amerika tabiî hududlarının bile emniyette bulunduğuna kani değildir. Bundan dolayıdır ki bütün Amerikalılar İngiliz zaferini temin edecek her türlü fedakârlığı göze almağa azmetmişlerdir. İngiliz lisanile mütekellim milletlerle yani Kanada, Avusturalya, Cenubî Afrika, Yeni Zelând hükûmetlerile tam bir ittifaka doğru gitmektedirler. Böyle bir ittifak tarihi beeşrin en büyük bir dönüm noktası olacaktır. Çünkü bu birleşme, nazi Almanya ile komünist Rusyanın bir günde, anî kararlarla birleşmesile kabili kıyas değildir. Gene bu anlaşma İtalyanlarla Almanların millî münaferetlere rağmen sırf diktatörlerin dostlukları dolayısile birleşmesile de kabili kıyas değildir. Böyle bir ittifak Kanadanın buzlu sahralarından Avustralyanın ateş çöllerine kadar dünyanın her nevi tabiî servet kaynaklarını en büyük liyakatlerle işletmeğe muktedir ilim, san'at ve iş adamlarının mukaddes bir gaye uğrunda teşriki mesaisidir. Bu kelimelerle ifade edilemiyecek kadar muazzam bir kuvvettir.

Çok defa dünya ihtilâflarının mevzuu bahsolurken ortaya atılan gayet zayıf mazeretler vardır. «Zavallı İtalyanlar ne yapsınlar kömürleri yok... Büyük sanayiin istilzam ettiği kömürü bulmak için harbetmek mecburiyetindedirler. Almanya 1918 de müstemlekelerini kaybetmiştir. Ham maddeleri yoktur. Yaşamak için ham madde tedarik edecek memleketleri zaptetmek mecburiyetindedir. Japonyanın altmış milyondan fazla nüfusu küçücük adalarda mahpus kalmıştır. Yaşamak için geniş sahalara muhtacdırlar.» Bütün bu esbabı mucibe militarist devletlerin başındaki diktatörlerin milletleri harb maceralarına sürüklemek için ortaya attıkları hiçbir ilmî kıymeti olmıyan basit bahanelerdir. Dünyada hiçbir millet bütün ham maddeleri kendi topraklarında yetiştirecek kadar geniş ülkelere sahib olamaz. Fakat toprağında tabiî bir şekilde yetişen mahsullerini en fennî, en iktısadî bir şekilde işleyerek ihtiyacı olan malları satın almak için elindeki mahsulâtını dünya pazarlarına sevkederek hiç harbe girmeden milletin seviyei içtimaiyesini yükseltebilir. Gene Birleşik Amerika devletlerini misal alalım. Amerka topraklarında bir gram lâstik yetişmez. Amerikalılar lâstik yetiştiren Kongo yahud Amazon nehri havzalarını askerî kuvvetlerle istilâ ederek yerli ahaliyi köle gibi kullanmayı, ve istilâ masrafını da bu zavallı insanların üzerlerine yükletmeği bir an bile düşünmezler. Amazon kıyılarında yaşayan ve İspanyol ırkından olan insanlar topladıkları lâstikleri Amerika piyasalarına serbest döviz esası üzerine sevkederler. Meşhur Amerikalı müteşebbis Firestone kendi ismini taşıyan ve cihan piyasasında sonsuz bir şöhrete sahib olan otomobil lâstiklerini yapmak azmile Afrikanın Kongo nehri havzalarında geniş bir arazi satın alarak bizzat kendi ziraat mütehassıslarının nezareti altında dünyanın en büyük sun'i lâstik ormanlarını yetiştirmeğe muvaffak olmuştur. Fakat Mr. Firestone'un bu ziraî teşebbüsünü himaye eden bir Amerikan ordusu ve donanması yoktur.

İkinci misal: Amerikada zeytinyağı istihsalâtı yoktur. Fakat dünyanın en büyük sabun fabrikaları Amerikadadır. Bütün dünyaca meşhur bir fabrikanın 1939 senesi istihsalâtı tam yüz milyon dolar kıymetinde idi.

Bu misaller bize ispat ediyor ki milletlerin servetlerini halkeden en esas âmil, üzerlerinde yaşadıkları toprakları zaptetmek değil, fakat o toprakların tabiî servet kaynaklarını işletmek hususunda o milletlerin gösterebildikleri iş kabiliyetleridir.

Binaenaleyh İngiliz lisanile mütekellim milletler ittihadı; muazzam tabiî servet kaynaklarını en muktedir kafalarla işleten milyonlarca iş erbabının bir ideal uğrunda ittifakıdır ki beşer tarihinde yepyeni bir safha açacak ve insaniyet askerî ve siyasî ittifakların hiçbirinde bulamadığı muazzam bir istikbale bu sayede kavuşacaktır, Kanaatindeyim.

Nezahet Nureddin EGE

(*) Birinci ve ikinci yazılar 7 ve 22 ikincikânun tarihli nüshalarımızda çıkmıştır.

Şehidlikleri İmar Cemiyetinin kongresi

Dünkü kongrede bulunanlar

Şehidlikleri İmar cemiyeti senelik kongresi dün Eminönü Halkevinde toplanmıştır. Kongreyi ikinci reis Cemal Nemlioğlu açmış ve riyasete Parti vilâyet idare heyeti azasından Hasene Ilgazın seçilmesinden sonra idare heyeti raporu okunmuştur.

Vatan ve istiklâl mefkûresi yolunda temiz kanlarını feda eden kahraman şehidlerimizin aziz hatıralarını anarak başlayan raporda Başvekilimizin yüksek alâkalarile cemiyete 10,000 lira vadolunduğu ve şimdiden 5000 lirasının alındığı, Belediyenin de 5000 lira verdiği ve muhtelif teberrular yapıldığı ve bu suretle yardımların 13,516 lirayı bulduğu ve umumî gelirin 20,000 lirayı geçtiği, Münakalât Vekâletince Edirnekapı şehidliğine meccanî telefon konulduğu, Elektrik idaresi tarafından meccanî elektrik getirildiği, üç kilometre yol yapıldığı, yirmiser şehid mezarlığı 18 beton müstatil inşa olunduğu ve müstatillerin mevcudu 152 ye çıktığı, bir meydan ve çeşme inşa edildiği, yüzlerce yeni fidan dikildiği zikrolunduktan sonra, bu ebedî eseri yaşatmak için yapılması zaruri olan işler etrafında izahat verilmekte ve Millî Şefe tazimlerle, rapor ikmal olunmakta idi.

Rapor kabul olunduktan sonra, 1940 senesi bilânçosu okunup kabul edilmiş ve yeni bütçe tasdik olunmuştur.

Bundan sonra, yapılan idare heyeti intihabında birinci reisliğe cemiyetin ötedenberi reisi bulunan Münakalât Vekili Cevdet Kerim İncedayı, ikinci reisliğe Cemal Nemlioğlu, azalıklara da Müfti Fehmi Ülgener, İsmail Sıtkı Bilgin, Dr. Ziya Ağcı, Dr. Sani Yaver Ataman, Hikmet Arda, Mehmed Ali Erel ve Ferid Cemal seçilmiştir.

Sivereklilerin askerlerimize hediyesi

Siverek (Hususî) — Sivereklîler taahhüd ettikleri 3100 çift yün çorabla 2100 aded pamukludan İkinci partisi olan 1939 pamuklu ile 2517 çift yün çorabı Siverek Kızılay şubesine teslim etmişlerdir. Gün geçtikçe bu rakamların artmakta olduğu görülmektedir.

Mekteb talebelerine gönderilecek mektublar

Nehari olarak mekteblere devam eden lise ve orta mekteb talebelerinin mekteblerdeki adreslerine mektub gönderilmesi menedilmiştir. Bu suretle gelecek mektublar bunlara verilmiyecek veya kontrol edilecektir.

Hadiseler Arasında FELEK

Umacılar!

Çocukken bizi korkutmak için annelerimiz (umacı) adında münasebetsiz bir mahlûk yaratmışlardı. Biraz haşarılık ettik mi; yemeğimizi yemedik, uykumuzu uyumak istemedik, veya birşey elde etmek için «isterim de isterim!» diye tutturduk mu hemen bu (umacı) nın müdahalesine müracaat edilir; hatta bazan yüzü gözü kapalı, başında siyah bir örtü, sesi derinden gelen garib bir de korkuluk taklidi yapılırdı.

Biz, çoğu böyle büyüdük. İçimizde umacı görmemiş varsa mutlaka ya işneli fıçı, ya bekçi baba veya buna benzer bir müeyyede, bir tehdidle yola gelmiştir.

Lâkin şimdiki zamanda, yani yaşadığımız günlerin korkuları arasında artık bu çeşid umacının biri kalmadı. Bizi çocukluğumuzda korkutmaya yarayan bu vahime şimdi kedi yavrusu gibi sevimli oldu.

***

Şimdi Avrupada karşılıklı ateş yakmış olan iki tarafın da kendine göre umacıları var. Fakat mihvercilerin en büyük umacısının adı (hakikat) olduğunu söylersem siz de sözümü tasdik edersiniz.

Geçenlerde (Glasko) da ansızın bir nutuk irad etmiş olan İngiliz Başvekili Mister (Çörçil) in sözlerini dikkatle okuyanlar için bu memlekette hakikati cepheden görmek hususundaki cesarete hayran olmamak kabil değildir.

İngiliz Başvekili, zaten daha bu büyük işin başına ilk geçtiği zaman millete:

— Size ,kan, ter ve ıstırablardan başka birşey getiremiyeceğim!

Demişti.

Glaskoda da:

— Zafere varmak için, daha çok uzun ve tehlikeli yollar var. Şehirleriniz, evleriniz harab olacak. Düşman kuvvetlidir, merhametsiz ve insafsızdır, demişti.

İngiliz resimli gazeteleri hergün Alman tayyarelerinin Londra ve diğer İngiliz şehirlerinde yaptıkları tahribatın fotoğraflerini dercediyor, halka göstériyorlar. Düşmanın faaliyet ve muvaffakiyetinden hiç bir şey halktan saklanmıyor. Mihverde ise tekrarlanan söz:

— Düşman pek az faaliyet gösterebilmiştir. Düşman zayıftır. İngiltere mahvolmak üzeredir. Büyük Britanyanın batmasına bir çeyrek saat kalmıştır, teranelerinden ibaret.

Bingazide tutulup İskenderiyeye gönderilmiş olan İtalyan esirleri şehrin yerinde ve mamur olarak durduğunu gördükleri zaman hayret etmişler. Çünkü İtalyada halka ve askerlere hergün şu veya bu düşman şehrinin mahvedildiği söylenmekte ve bu arada İskenderiyenin de artık yerinde yeller estiği söylenmiş bulunmakta imiş. Almanya ve İtalyada yabancı radyoların neşriyatını dinleme yasağı da bu hakikat korkusunun başka bir tezahürüdür.

Elime geçen bir Fransız gazetesi (Popolo Ditalya) gazetesinde Sinyor Farinaci'nin ecnebi gazete okuyucuları hakkındaki makalesinden şu parçayı nalkediyor:

«Bunlar pek çok değildirler, fakat daima ayni tiplerdir. Bunlar kulağı delik, şu veya bu faşist şefine mensub olduklarını iddia eder, hatta faşist partisi rozeti de taşırlar. Bunları gazete kulübeleri önünde iki tarafa bakındıktan sonra müvezziden yavaşça Tribün dö Lozan, yahud Jurnal dö Jönev sorarken görürsünüz. Bu yabancı gazeteleri alıp tersine dörde katladıktan ve ceblerine yerleştirdikten sonra memnun bir tavırla uzaklaşırlar. Bu zavallı aptallar, sanki bir vesika imiş gibi itina ile sakladıkları, hatta tanıdıklarına vermeye amade bulundukları bu gazetede ne ararlar? Bu bir sır değildir. Bunlar düşman tebliğlerini, İngiliz menabiinden gelen haberleri ve bugün artık bitmiş olan sosyal-demokrat âleminin hiç birini beğenmiyen gazete makalelerini ararlar. Bu sefiller işte bu ve ancak bu vasıta ile hakikati öğrendiklerini ve öğrettiklerini iddia ederler.

Daha bir mil mesafeden bozgunculukları göze çarpan bu şahıslar, bizim tebliğleri falza şeyler bilirmiş edasile okuyan gayrikabili ıslah münekkidler umumî karargâhın tebliğlerine daima bir şeyler ilâve etmek istiyen felâket müjdecileri, profesyonel telâşçılar, taratkir bedbinler, beyni boş ve midesi ekşimiş kimselerdir ki; maatteessüf hâlâ şurada burada hatta bizde de göze çarpmaktadırlar.»

Bu satırları okuduktan sonra İtalyada halkın hakikati öğrenmek için neler yaptığını resmî İtalyan tebliğlerine karşı hatta faşistler arasında bile itimadsızlığın arttığını anlamak güç değildir.

Şimdi mihverin önünde iki umacı var: Birisi hakikat, diğeri İngilizler.

İngilizlerin önünde ise bir tek düşman var: Mihver kuvvetleri. Onlar hakikati tanımakla kendi taraflarına ,kendi lehlerine kazanmış oluyorlar.

B. FELEK

Maarifte bir tayin

Beşiktaş İkinci kız orta mektebi müdürü Mahi Saya, İnönü kız lisesi müdürlüğüne tayin edilmiştir.

Bursada atış poligonu

Bursa (Hususi) — Bölge istişare heyeti Valimiz Refik Koraltanın riyasetinde son yaptığı toplantıda gençliği atıcılığa hazırlamak için Bursada iki atış poligonunun açılmasına karar vermiştir. Bunlardan biri Acar İdman kulübünün bahçesinde, diğeri de Stadyomda yapılacaktır.

Ayrıca gençliğ kulüblerinin bu günkü vaziyet ve faaliyet şekillerinin tetkik edilmesi için bu kulüblerin teftişine karar verilmiştir.

Macaristan - Sovyetler arasında telgraf muhaberesi

Budapeşte 26 (a.a.) — Macar Ajansı bildiriyor:

Macaristanla Sovyetler Birliği arasında 21 kânunusanide doğrudan doğruya telgraf muhaberatına başlanmıştır.

Bu münasebetle, ilk olarak, Macar Ticaret Nazırı, Varga ile Sovyet P. T. T. halk komiseri Peresipki, telgraflar teatî etmişlerdir.

« CUMHURİYET » İN EDEBÎ ROMANI : 41

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

Kapım vuruldu. Açtım, Gülsüm:

— Büyük hanım sizi isteyor, dedi.

Kendi kendime: «Şimdilik yalnız bu zavallı ihtiyarcığı düşünmeliyim, diye söylendim, Rızaya gitmeme imkân yok. Vazifem hastanın yanında kalmaktır. Allah biliyor ki mecbur olmasam onu bekletmezdim.»

Ninemin odasına girdiğim zaman, gene arka üstü yatıyordu. Gözleri kapalıydı. Evvelâ uyuduğunu zannettim. Geri dönmeğe hazırlandım. Fakat ayak seslerimi duymuş olacak, derhal gözlerini açtı. Beni görünce doğruldu. Yana doğru döndü. Yanına yaklaşmamı işaret etti. Yaklaştım. Karyolasının ucuna oturdum. Dikkatle yüzüme bakarak doktorun giderken hastalığı hakkında bana başka şeyler söyleyip söylemediğini sordu. Bakışları bulanıktı, konuşurken dudakları titreyordu. Hastalığının tehlikeli olmasından, hakikatin kendisinden gizlendiğinden şüphelendiğini anladım. Ölüm korkusu nihayet onu da yakalamıştı. Zavallı ihtiyarcık!.. Öyle sakin cevablar verdim, o kadar ikna edici bir şekilde konuştum ki nihayet bana inandı. Çarpıntının asabi bir krizden ileri gelmekte olduğuna kanaat getirdi. Derin bir nefes alarak gülümsedi ve benden, eskiden olduğu gibi, kendisine biraz kitab okumamı rica etti.

Bu benim için müthiş bir azab oldu. Birer küçük siyah canavar gibi gözlerimin altında oynaşan kelimeler ağzımdan cansız dökülüyordu. Küçük evimizdeki kırmızı odada sinir, öfke içinde aşağı yukarı dolaşarak beni beklemekte olan Rızayı düşünüyordum. Bununla beraber sabır ve metanetle okumakta devam ettim.

Dörtte ilâcını aldı. Biraz uyuyacağını, kendisini çok daha iyi hissettiğini söyledi.

Tekrar odama çıktım. Bir köşeye büzüldüm ve üstüste sigara içtim. Kıpırdanamıyacak kadar bitkin, maddi ve manevi bir yorgunluk içindeydim.

Ne kadar zaman öyle köşeme büzülmüş, hareketsiz kaldım, bilmiyorum. Uyku ile uyanıklık arasındaydım. Ninneme verdiğim sözü hatırladıkça içime derin bir acı çöküyordu. Diğer taraftan beni beklemekte olan Rızayı düşünerek tahammülsüz bir sıkıntı içinde kalıyordum. Sonra bir an her şeyi unutmaya gayret ederek, kendimi içinde büsbütün kaybedemediğim, uykuya benzer bir uyuşukluk, bitabi içinde kalıyor, fakat tekrar en ufak bir temasla sıçrayacak kadar hassas, uyanık bir hale geliyordum.

Hava kararmıştı. Demek saatlerdir aynı hal içindeydim. Odaya gölgeler doluyordu. Kapının yavaş yavaş vurulduğunu duydum. «Muhakkak ninem uyandı, beni isteyor» diye düşündüm. Gülsüm içeri girdi. Yüzü karışık ve telâşlı:

— Sizi aşağıda bekleyorlar, dedi, hani bir bey vardı. İsmini bilmıyorum. Bir iki defa gelmişti. Ama çok tuhaf, telâşlı bir hali var. Sizin için: «Derhal görmeliyim» dedi.

Ayağa kalkarak, biraz öfkeli:

— İbrahim Bey olacak, dedim, uzun boylu, kır saçlı değil mi?

Gülsüm:

— Hayır, o değil, dedi.

O zaman, bir an şaşkın, kararsız kaldım. Kim olabilirdi? Birdenbire Rıza aklıma geldi. Kadına heyecanımı belli etmemeye çalışarak, arkamı döndüm:

— Sen git, şimdi iniyorum, dedim.

Kapıya doğru uzaklaştığını duydum. Başımı çevirerek, alçak sesle ilâve ettim:

— Nineme, bu misafirden bahsetme, anladın mı?

Hayretle yüzüme baktı. Sonra başını eğerek: «Peki efendim» dedi, odadan çıktı.

Ne yapacağımı şaşırmış bir halde bir iki kere aşağı yukarı dolaştım. Aynanın önünde durduğum zaman yüzümden korktum. En anlayışsız bir insanın, gözlerimden, nasıl bir buhran geçirmekte olduğumu anlamaması imkânsızdı. Rengim çok solgun, saçlarım perişan, sabahtanberi, olduğum gibi dolaşıyordum.

Ümidsizlik içinde, «Şimdi ona ne söylemeli, ne yapmalı?» diye mırıldandım. Sonra biraz kendimi toplayarak aynamınönüne geçtim. Saçlarımı taradım, acele bir elbise giydim ve salona indim.

Doğru tahmin etmişim. Bu akşam ziyaretçisi, Rızadan başkası değildi. Ortadaki masanın yanında ayakta, dimdik duruyor, kapıya bakıyordu. Salonda bütün ışıkları yakmışlardı. Bu ışıkların altında yüzü hiç mana ifade etmiyen bir gerginlik içinde idi. Ben içeri girince olduğu yerden ayrılmadı. Yalnız, boğuk bir sesle:

— Neden gelmedin? dedi.

Onun bu halini bilmez değildim. Bu sükûnetin altında, patlamak üzere olan nasıl bir fırtına gizlendiği aşikârdı. Yaklaştım, sesini alçaltması için, kapıyı işaret ederek:

— Sana izah edeceğim, dedim.

Bütün gün sıkıntı, keder içinde bunalmıştım. Haksız bir münakaşaya tahammülüm yoktu. Sesinin perdesini alçaltmaya lüzum görmiyerek:

— Niçin gelmedin, diye tekrar etti, niçin?

Ve ağır adımlarla yaklaştı. Omuzlarımdan tuttu. Ellerini demir birer pence gibi omuzlarımda h

San'ata dair

Yeni bir nesil Türk "resim„ ini hazırlıyor

Genc ressam Nejad Melihin bir peysajı ve kendisi

Yazan: **Fikret Adil**

Bir sene kadar oluyor, resim hakkında yazdığım bir makalede Türkiyenin, beynelmilel sahada en ileri kabiliyetinin, pek kısa mazisine rağmen, resimde tezahür ettiğini söylemiştim.

Her milletin, muhtelif sahalarda imkânları, istidadları vardır. Bunlar tabiî cereyanlarını takib eder. Ara sıra, istidadlardan bazılarının yükseldikleri ve bir mekteb kurdukları görülür.

Bizde resim, malûm bir takım kayıdlar yüzünden, bugün anladığımız şekilden başka bir sahaya dökülmüş, «hat» olarak en mücerred şekli bularak bugünkü modern resmin estetik yollardan varmak istediği noktaya, biz bu suretle erişerek, beşerî, tabiî cereyanlara mâni olunamıyacağına yeni bir delil daha getirmiştik.

Vaktile küfür sayılan resim artık san'at telâkki edilmeğe başlandığı vakit, uzun seneler tazyik altında kalmış istidadlarımız birdenbire fışkırdı. Ummadıkları zamanda hürriyetlerine kavuşanların duydukları şaşkınlığa benzer bir tereddüd devresi geçirmedik değil. Bu devre esnasında, hareketlerimizi ötedenberi hür olanların hareketlerine uydurmağa kalkışanlarımız oldu. Bunlar mecmualar vasıtasile olsun, kromolor, burjuva ecnebilerin veya levantenlerin evlerinde görülen nadir orijinal ve birçok kopye tablolar vasıtasile olsun tesir altında kaldıkları şekilleri taklid etmenin resim yapmak olduğu kanaatine vardılar, bir müddet yaşadılar, sonra, alışamadıkları bu hürriyet havası içinde dumura uğradılar.

Ciğerleri yüksek san'at havasına tahammül edenler de oldu. Onlar bu havayı teneffüs ettikleri san'at muhitlerinden memleketimize nakletmek istediler. Pek azı intıbakta muvaffak oldu. Bu nesil de vereceğini vermişti.

Şimdi, bu kısa ve elzem tecrübeleri geçirmeğe ihtiyacı kalmamış yeni bir nesil vardır. Bu nesil, Türk resmini, yazıya başlarken söylediğim beynelmilel seviyeye çıkarmıştır ve beynelmilel manada resim klâsisizmine varmıya çalışıyor.

Halen, bütün bu tecrübeleri ve tekâmülü şuurlarında olmasa dahi insiyaklarında yaşamış, bu bakımdan tam bir an'aneye sahib daha yeni bir nesil yetişmektedir.

Bu nesil, akademinin akademizma olmadığını sezmiş bulunan Güzel San'atlar Akademisinde iyi rehberlerin elindedir. Geçen sene yapılan talebe sergisinde cidden ümid verici eserler gördük. Fakat Akademi talebelerinin haricinde, onlara müvazi olarak yürüyen, daha doğrusu tebarüz eden gencler de vardır. Bunlardan bir tanesi de eserlerini, Eminönü Halkevinin açtığı resim sergisinde teşhir eden Nejad Melihtir.

Nejad Melih, edib İzzet Melih ve ressam Fahrünnisa Hanımın oğludur. Henüz on yedi yaşında olan Nejad bundan altı ay evveline gelene kadar tek resim yapmış değildi. Geçen yaz sehpanın önüne geçmiş, anasının boyalarile, Büyükadanın, güzellik, tabiat ve his tesirlerine en kapalı olanları bile şair yapan manzaralarını yapmağa başlamıştır.

Bu ilk tabloları, Nejadın içinde büyüdüğü, oturduğu ve birkaç devrin en selim zevkinin inzımamı ile döşenmiş bulunan evin muhtelif köşelerini gösteren tablolar takib etti.

Nejad Melih, hiç kimseden dersaimadan, resim san'atının tekniğini öğrenmeden nasıl oluyor da böyle resim yapabiliyor? Bunu herhalde, yukarıda kısaca izahına çalıştığım ve bugün tahammür halinde bulunan resmi mazimize ve anası ile babası tarafından hazırlanan san'at muhitine borcluyuz.

Nejadın eserlerini görenler onun insiyakî renk ve kompozisyon kabiliyetleri karşısında hayret etmektedirler. Filhakika, bu şekilde bir tezahür, yani 17 yaşında bir gencin eline fırçayı alır almaz bu ayarda resimler yapabilmesi, san'at âleminde pek nadirdir ve nadir bir istidada delâlet eder. Bundan birkaç ay evvel Nejad Melihin resimlerini ilk gördüğü zaman, tanınmış bir Fransız ressamı:

— Onun, demişti, bugünkü imkânlarını otuz sene sonra da muhafaza edebilmesini isterdim.

Nejad Melih bugünkü kabiliyetlerile resmi tamamen kavramış olduğunu gösteriyor. Bilhassa renkleri ile. Çünkü resim her şeyden evvel, renktir. Fakat yalnız renk değildir. Bu bakımdan, gayet tabiî olarak noksanları da vardır. Gayet tabiî diyorum, zira, Nejad Melih daha lise talebesidir, resim kültürü için de lâzım olan umumî malûmatı henüz iktisab etmemiştir. Bunları iktisab ederken, mizacına da uygun olmak şartile, kendisine resim tekniğini verebilecek bir rehber eline de düşerse, onun şahsiyetinde cidden iftihar edeceğimiz bir san'atkâr alkışlayabileceğiz.

Fikret ADİL

Atatürk için

Ateşin kalemli edib İSMAİL HABİB'in güzel eseri

Fiat: 75 kuruş

Tevzi yeri: Cumhuriyet Matbaası

Çocuk Esirgeme kurumu yardımları

Manisa Vilâyetinde:

Ankarada Çocuk Esirgeme kurumu genel merkezinden bize verilen malûmata göre 940 yılında Manisa Vilâyeti Çocuk Esirgeme kurumu merkezi 1,363 çocuğa ve kollarından Akhisar kolu tesis ettiği poliklinliğine müracaat eden 119 hasta çocuğu muayene ve tedavi - mekteb levazımı temin edemiyen 150 çocuğun kitab ve levazımı tedrisiyesini - 939 yoksul yavruya elbise, ayakkabı, çamaşır vermiş, 116 çocuğa 248 lira para yardımında bulunmuş, Akhisarda tesis ettiği kreş (gündüz bakımevi) de sabahları bırakılıp akşamları alınan yedi yaşına kadar muhtelif çağlarda 4,982 yavruya 14,270 kap sıcak yemek ve mama vererek gıda ve terbiyeleri temin edilmekte, bu suretle Akhisar kolu 940 yılında 5,767 yavruya yardım elini uzatmış. duygulu Akhisarlıların kuruma karşı vaki yardımlarile 941 yılında bu yardım ve korumanın on binlere varacağı şüphesizdir

Manisa merkezinin Alaşehir kolu, 1,171, Demirci kolu 859, Salihli Çocuk Esirgeme kolu da 87 çocuğa sıcak yemek, süt, elbise, ayakkabı, çamaşır, sıhhî muayene ve tedavi, mekteb levazımı, kundak ve para yardımında bulunmuşlardır.

Mardin Çocuk Esirgeme kurumunun faaliyeti

Mardin (Hususî) — Mardin Çocuk Esirgeme kurumunun yıllık kongresi Halkevi salonunda toplanmıştır. Bu içtimada kurumun bir senelik faaliyet ve icraatına aid rapor okunmuş ve ittifakla tasvib olunmuştur. Bu raporun tetkikinden anlaşıldığına göre, kurum geçen sene zarfında 577 çocuğa ilbas, 12 çocuğu devamlı bir surette iaşe etmiş ve 90 çocuğa da nakden yardımda bulunmuştur. Bundan sonra kurumun 1941 bütçesi müzakere edilmiş ve 2130 lira olarak kabul ve tasvib olunmuştur.

Kandırada bir hırsız şebeke yakalandı

İzmir (Hususî) — Kandıranın Çölköy ve Taraklıışla köylerinden Cennetle Ayşe isimlerinde iki kadınla Veli, Selim ve Şaban adlarında üç erkek bir şebeke halinde Kandırada manifatura tüccarı Niyazi Yelkencinin mağazasını soymuşlar ve az bir müddet zarfında yakalanmışlardır.

29

2 nci Kânun

ÇARŞAMBA

Türk Filimciliğinin Taclandığı

KAHVECİ GÜZELİ

Millî ve Alemdar da BAŞLIYOR

Bütün dünyanın sesine aşık... Şarkılarına esir olduğu sevimli

DİCK POWEL'in

BAHRİYELİLER ŞARKISINI

Pek yakında **LÂLE** de dinlemeğe hazırlanınız.

Cumhuriyet Halk sütunu

Nafakasını alamıyan kadın

Cerrahpaşada Mekteb sokağında 3 numarada oturan Nazmiye matbaamıza müracaat ederek İstanbul ikinci icra dairesinde 4477/37 dosya numarasile kocası Osman Ankenden almakta olduğu nafakayı geçen marttanberi alamadığını, kocasının Ankarada bulunduğunu bildiği halde Ankara İcra dairesinin Osmanı bulamamasının bu teahhura sebebiyet verdiğini söyliyerek nazarı dikkati celbetmemizi rica eylemiştir.

8,25 vapuru

Kadıköyünde oturan karilerimizden Rıza, Nezih, Galib imzasile:

«Kadıköyden sabahları 8,25 te hareket eden vapurlar istiab hadlerinden çok fazla yolcu alıyor, halk, bu suretle müthiş bir tehlikeye maruz bulunuyor. Resmi tatil günlerine tesadüf etmiyen günlerde bu vapurların Köprüye çıkardıkları yolcu adedinin bir defa olsun kontrol ettirilmesini umumi selâmet namına rica ederiz.»

Karadenizliler kongresi

Karadeniz Liselerinden mezunlar cemiyetinin senelik umumi toplantısında nizamnamede bazı tadilât yapıldıktan sonra yeni idare heyeti seçilmiştir. Reisliğe Profesör Kâzım İsmail Gürkan, Enver Karadeniz, Avni Kefeli, Mürteza Sağnak, Suad Arık, Salâhaddin intihab edilmişlerdir.

Bursadan koza ihracatı

Bursa (Hususî) — Bu hafta içinde şehrimizden 10,000 lira kıymetinde 42,000 kilo kuru koza İsviçreye, 6000 lira kıymetinde 2,400 kilo ipek döküntüsü Fransaya ihrac edilmiştir.

Merhum Refi Bayarın ruhu için Mevlid

Refi Celâl Bayarın ölmünün kırkıncı gününe rastlıyan yarınki salı günü öğle namazından sonra Beyoğlunda İstiklâl caddesinde Ağacamiinde Mevlid okunacaktır.

Merhumun dostlarile sevenlerin ve arzu eden zevatın teşriflerini rica ederim.

Refikası: Zekiye Refi Bayar

YENİ ESERLER

İslâm - Türk Ansiklopedisi

Yedinci sayısı bugün intişar etmiştir. Bu sayıdakiler: 1 Meşhur hadis ravilerinden Adem: Ömer Nasuhi. 2 Âdet: Kadınların ay hali: Ömer Nasuhi - Dr. Cemal Zeki. 3 Adil: Eyübi hükümdarları, Türk kölemenleri, Abbasi oğulları: Ömer Rıza. 4 Adil Cevaz. 5 Adile Sultan: Tahir olgun. 6 Adil Giray: Kırım Hanları ve Sultanları: Abdullah Zihni. 7 Adideddinullah: Ömer Rıza. 8 Adi, adiye: Profesör İsmail Hakkı. 9 Adiyat: Harb ve darblar, insanların servet düşkünlüğü, insanların taze bir hayatla yeniden fışkırması: Ömer Rıza. 10 Afak, afaki: Kâmil Miras, Ahmed Sadi. 11 Afaki, enfüsi: Ferid. 12 Afat: Kâmil Miras. 13 İslâm Ansiklopedisi hakkında.

ŞEHİR TİYATROSU

İSTİKLÂL CADDESİ

KOMEDİ KISMINDA

Akşam saat 20,30 da

KİRALIK ODALAR

***

Beyoğlu HALK sineması

Matine 11 de, akşam 8 de

Türkçe iki büyük film birden

1 — HACI MURAD

2 — CENNET PERİSİ

Yarın akşam SÜMER sinemasında

En büyük aşk filmlerini yaratan yıldız... Ve sinemanın en meş'um kadını

MARLENE DİETRİCH

JAMES STEWARD - MİSHA AUER

ile beraber emsalsiz bir tarzda yarattıkları

Sarışın Şeytan

Aşk... İhtiras ve şehvetli şarkılar filminde seyircileri gaşyedecektir.

SPOR

Dünkü spor hareketleri

Lik maçlarında alınan dünkü neticelere göre Vefa millî kümeye girmeğe hak kazandı; Süleymaniye sonuncu olmaktan kurtuldu

Vefanın milli kümeye girmesini temin eden dünkü maçtan heyecanlı bir an: Vefa kalecisi bir kurtarış yaparken

Lik maçlarına dün Şeref ve Kadıköy sahalarında devam edildi ve hemen bütün oyunlar heyecanlı oldu. Millî kümeye girmek ve birinci likte kalmak için yapılmakta olan bu mücadeleler dünkü neticelerle pek kat'i olmamakla beraber vaziyeti biraz aydınlatır gibi olmuştur. Vefanın Galatasarayla 1 - 1 beraberliği lik dördüncüsünü, Süleymaniyenin Kasımpaşaya galibiyeti de lik sonuncusunu tayin etmiş gibidir.

Dün yapılan maçların tafsilâtına geçmeden, bir noktaya işaret etmek isteyoruz. Yeni sicil talimatnamesi dolayısile lik maçları, spor kıymetini kaybetmiş, profesyonel teşekküllerde bile görülmiyen bir oyuncu alışverişi ve bir sirk numarası şeklini almıştır. Birinci kümedeki kulübler, üç dört grupa ayrılarak, talimatnamenin, her hafta, hatta her gün oyuncu değiştirmek hususunda verdiği salâhiyetten istifade ederek birbirlerine yardım etmeğe başlamışlardır. Muhtelif sebeb ve amillerin tesirile vücud bulan bu grupların hareketine biraz daha müsaade edilirse, Türk sporunda tedavisine imkân olmıyan bir yara açılacaktır.

Şeref sahasındaki maçlar

Birinci maçı Beykozla Topkapı takımları yaptılar. Bir hafta evvel dört oyuncusu hakem tarafından sahadan çıkarılan ve bu yüzden oyuncuları cezalı bulunan Topkapı zayıftı. Beykoz hiç şüphe yok ki bu vaziyetten istifade etmesini bildi. İlk devrede üç gol yapan Beykoz, ikinci devrede altı gol yapmağa muvaffak olarak maçı 9 - 0 kazandı.

İkinci maçı Beşiktaşla, İstanbulspor yaptı. Dünkü maçın neticesi Beşiktaş için parlak bir muvaffakiyet sayılmak lâzımdır. Filvaki ilk devrede üçü Şeref, biri Şükrü vasıtasile Beşiktaşa dört güzel gol yapmış ve devreyi 4 - 1 galib bitirmişse de oyunda pek hâkim bir vaziyet tesis edememişti. İkinci devre Beşiktaş için hiç de parlak bir şekilde devam etmedi. Beşiktaş bu devrede bir tek sayı yapabilmek için çok uğraştı, didindi, fakat İstanbulsporun hesablı ve hatta çok enerjik oyunu karşısında iki gol yemekten kurtulamadı. Oyun 4 - 3 Beşiktaşın galibiyetile bitti.

Son maçı Galatasarayla Vefa takımları yaptılar. Dünkü maçta Galatasaray iyi bir gününde olmasına mukabil talihsizdi. Müdafi Adnanın yerinde Salim, sol açık Bülendin yerinde Sarafim oynadı İlk devrenin başında sağ iç Arif, ikinci devrenin başında Faruk sakatlandı. Vefa müdafii Enverin, Arife vurduğu tekme dün Şeref sahasını pek acıklı bir hale sokabilecek kadar tehlikeliydi. Galatasaray, kuvvetli Vefa takımı karşısında 75 dakika on kişile, 15 dakika dokuz futbolcu ile oynadı. Arif sahadan çıktıktan sonra bir müddet Vefa pek tabii olarak oyuna hâkim oldu.

40 ıncı dakikada Vefadan Fikret çektiği frikikle bir gol yaptı.

İkinci devrenin başında Arif sahaya girdi fakat derhal çıktı. Faruk ta yerini bir müddet boş bıraktı.

21 inci dakikada Salâhaddinin penaltısını Hüsameddin yakaladı. Galatasaray bu beraberlik sayısını kaçırdıktan bir dakika sonra Gündüzün sıkı bir şütile beraberliği temin etti.

İkinci devre böyle devam ederken emektar kaleci Hüsameddin, mutlak surette Osmandan fazla iş görmeğe mecbur olmuş, maçta ilk devrede olduğu gibi 1 - 1 berabere bitmiştir.

Kadıköy sahasındaki maçlar

Kadıköy sahasında ilk maçı Süleymaniye ile Kasımpaşa takımları yaptılar. Süleymaniye için âdeta hayat memat meselesi olan bu maç lik sonunculuğundan kurtulma oyunu idi. İlk devreyi 1 - 0 Kasımpaşa kazandığı halde maçı 2 - 1 Süleymaniye galib olarak bitirdi.

İkinci ve son maç, Fenerbahçe ile, Beyoğluspor arasında oynandı. Beyoğluspor için bu maçı kazanmak kolay olacak bir iş değildi.

Fenerbahçe çabuk bir hareketle Beyoğluspor müdafaasına indikten sonra Niyazi vasıtasile birinci sayıyı yaptı. Bir müddet iki tarafın hücumları oyunu durgun bir hale sokarken Niyazi 21 inci dakikada ikinci, 30 uncu dakikada ise üçüncü golü yaptı.

İlk devre böyle sona erince esasen maçın neticesi tayin edilmiş demek olacaktı. Halbuki Beyoğluspor ikinci devrede göz açıp kapamağa vakit bulmadan birinci, on beş dakika sonra da ikinci golleri yapınca oyun yeniden heyecanlandı. Ortalığı biraz telâşa veren Beyoğlusporun ikinci sayısına Fenerbahçe üç dakika sonra dördüncü gol ile cevab vermese idi, hakikaten oyunun şekli belki de değişmiş olacaktı. Nacinin 21 inci dakikada yaptığı beşinci sayı ortalığı sükûta davet eden bir işaret olmuş ve maç ta Fenerbahçenin 5 - 2 galebesile sona ermiştir.

Diğer maçlar

Galatasaray takımı Vefayı Şeref sahasında 8 - 2 mağlûb etmiştir.

Anadoluhisarı sahasında yapılan maçlarda Alemdar 2-1 Hilâli, Anadohisarı 3-1 Rumelihisarı, mağlûb etmişler, Anadolu, Beylerbeyi 1-1 berabere kalmışlardır.

Kadınlar arasında yürüme müsabakası

Kadınlar arasında tertib edilen altı kilometrelik yürüme müsabakası dün

Lik maçlarında puan vaziyeti

Takımlar	Maç	Galib	Berabere	Mağlûb	Attığı	Yediği	Puan
Beşiktaş	15	15	—	—	72	13	45
Fenerbahçe	14	11	1	2	53	12	37
Galatasaray	14	7	4	3	46	19	32
Vefa	15	6	3	6	36	37	30
İ. Spor	14	5	4	5	32	42	28
Beyoğluspor	14	5	3	6	31	32	27
Kasımpaşa	15	5	1	9	24	34	26
Beykoz	15	4	1	10	24	35	23
Süleymaniye	15	3	1	11	16	55	22
Topkapı	15	1	4	10	17	63	20

RADYO

Bu günkü program

27/1/941 PAZARTESİ

8,00 Program	18,03 Caz
8.03 Haberler	18,40 Fasıl heyeti
8,18 Müzik (Pl.)	19,15 Müzik (Pl.)
8,45 Ev kadını	19,30 Haberler
★	19,45 Saz
12,30 Program	20,15 Rad. Gazetesi
12,33 Fasıl heyeti	20,45 Müzik
12,50 Haberler	21,00 İstekler
13,05 Şarkılar	21,30 Konuşma
13,20 Müzik (Pl.)	21,45 Orkestra
★	22,30 Haberler
18,00 Program	22,45 Caz (Pl.)
	23,30 Kapanış.

Ölüm

Eski Gümrük Nazırlarından merhum Ramiz Bey zade ve İstanbul Belediyesi murakıblarından ve eski gazeteci arkadaşlarımızdan Nail Gürelin pederi mülga Dahiliye Nezareti Sicilli ahval memurin komisyonu azalığından mütekaid Neyir Gürel kısa bir hastalığı müteakıb rahmeti rahmana kavuşmuştur.

Cenazesi yarınki salı günü saat yarımda Boğazicinde Bebekte Yalıboyunda 168 numaralı yalılarından kaldırılacak ve öğle namazını müteakıb Bebek camiinde namazı kılındıktan sonra Rumelihisar Kayalar kabristanına defnedilecektir.

Merhuma Tanrıdan rahmet diler, kederli ailesine ve arkadaşımız Naile taziyetlerimizi sunarız.

***

İstanbul Adliyesinin kıymetli hâkimlerinden ve merhum hukuk hâkimlerinden Kalender Bay Hasanın büyük oğlu İstanbul icra ceza hâkimi Hasan Bodur genc yaşında vefat etmiştir.

Cenazesi bugün Aksaraydaki hanesinden kaldırılarak Valide camiinde öğle namazından sonra cenaze namazı kılındıktan sonra Merkezefendideki aile makberesine defnedilecektir.

***

Eski Şûrayi Devlet azasından merhum Adil Bey refikası ve Nafıa Nazırı merhum Ziya Bey hemşiresi, Adana mensucat fabrikası müdürü Nazmi Tezcan ve Emlâk Bankası merkez müdürü Nizameddin Tezcanın halaları Bayan Adviye Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi bugünkü pazartesi günü saat üçte Çapa Fındıkzade tramvay istasyonundaki hanesinden kaldırılacaktır. Mevlâ rahmet eyliye.

Münir Nureddin KONSERİ

4 Şubat Salı akşamı Fransız tiyatrosunda

Halkevleri müsabakaları

Halkevleri arasındaki halat çekme ve voleybol maçlarına dün Eminönü ve Beyoğlu Halkevinde devam edilmiştir. Beyoğlu Halkevi, Beşiktaş halat takımı gelmediği için galib sayılmıştır.

Kadıköy takımı da Sarıyer takımına galib gelmiştir.

Sarıyer voleybol maçında 15-11, 15,9-16-14 sayılarla Kadıköy mağlûb olmuştur.

Beyoğlu voleybol takımı 15-2 - 15-10 Beşiktaş Halkevi takımına galib gelmiştir.

Eminönü Halkevinde, Bakırköy halat takımı gelmediğinden Üsküdar hükmen, Fatih takımı gelmediği için de Eminönü takımı galib gelmiştir.

Üsküdar voleybol takımı 15-12, 15-11, 16 - 14 sayılarla Bakırköye galib gelmiştir.

Eminönü, Fatih Halkevleri voleybol maçı da yarıda kalmıştır.

Kılıc, kalkan talimleri

Beyoğlu Halkevi, eski Türk sporu olan kılıc, kalkan oyunları için bir çalışma proğramı hazırlamıştır. Salı ve cuma akşamları altıdan sonra arzu edenlere kılıc, kalkan dersleri gösterilecektir.

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 73 — Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu*

Sonunda bu hali yeneceksin. Göreceksin ki bu iş düzelecek, Hofmiller. Ben bunu üstüme alıyorum. Hem de bir daha yapmıyacaksın. Haydi, şimdi git. Senin gibi bir çocuğa yazık değil mi?

***

Kararlarımızın, vaziyetimize ve muhitimize bağlılığı, zannettiğimizden çok daha fazla nispettedir. Tefekkürümüzün büyük bir kısmı, sadece, aldığı intıbaları ve maruz kaldığı tesirleri naklediyor ve bilhassa, gençliğindenberi ordu disiplini içinde yetişen bir kimse, bir emrin psikozuna, mukavemet edilemez bir tazyika boyun eğer gibi mutavaat gösteriyor. Askeri her kumanda, onun üzerinde, mantık noktai nazarından, anlaşılması tamamen imkânsız, mutlak bir nüfuz icra ediyor.

Albaydan emri aldığım saniyede, kendiliğimden düşünmez ve hareket etmez olmuştum. O andan itibaren yaptığım şey, itaat etmekten ibaretti. Dimağım, bir tek şey biliyordu. Sabahın beş buçuğunda hareket etmek mecburiyetindeydim, o saat gelinceye kadar da hazırlık yapmak lâzımdı. Emirlerimi uyandırdım, ertesi gün Czaslau'a gideceğimizi kendisine kısaca anlattım ve onun yardımile, eşyamı, teker teker bağladım. Muayyen saatte, evrakımı almak üzere, albayın odasına gittim ve bana tenbih ettiği veçhile, hiç kimseye görünmeden, kışladan ayrıldım.

Bu irade kötürümlüğü ,askeri hayatın çerçevesi içinde bulunduğum ve aldığım emri henüz tamamen ifa etmediğim müddetçe sürdü. Fakat lokomotifin, treni yerinden kaldıran ilk hareketile beraber, uyuşukluğum da kayboldu. Bir infilâk neticesinde havanın yer değiştirmesi tesirile yere yuvarlanıp, sonra ayağa kalkan ve kendisini sağ ve salim bularak hayret eden bir insana benzeyordum. İlk düşüncem şu oldu: Henüz yaşayorum. İkincisi de şu: Hareket halindeki bir trendeyim, günlük ve mutad hayatımdan ayrıldım. Ve hafızam işlemeğe başlar başlamaz, fikirler, pürheyecan, sökün etti. Ben her seye nihayet vermek istemiştim, birisi elimden rovelveri çekip almıştı. Albay, her işi yoluna koyacağını söylemişti. Fakat, yalnız, işin, alaya ve benim zabitlik şöhretime taallûk eden cihetini yoluna koyabilecekti. Belki şu anda, arkadaşlar, onun karşısındadır ve tabii, bu iş hakkında sükûtu muhafaza edeceklerini kendisine, yeminle vadetmektedirler. Fakat, içlerinden ne düşünürlerse düşünsünler, buna kimse mâni olamaz; her halde hepsi, benim, alçakça kaçtığıma zahibdir. Eczacı, belki bidayette aldanacaktır, fakat Edit, babası, ötekiler? Onlara kim izahat verecek? Saat sabahın sekizi. Edit uyanmıştır ve ilk olarak beni düşünür. Biraz sonra, taraçadan -ah! bu taraça, onu düşündükçe niçin ürperiyorum?- manevra meydanına doğru dürbünle bakacak. alayımızın at koşturduğunu görecek ve orada bir kişinin noksan olduğunun farkına varmıyacak. Fakat öğleden sonra beklemeğe başlayacak ve ben gitmiyeceğim, kendisine hiç kimse de bir şey söylemiş olmıyacak. Ona bir satır yazı bile göndermedim. Telefon edecek, memuren gittiğimi söyleyecekler, bir şey anlamıyacak. Yahud, daha müthişi, anlayacak, o zaman... Birdenbire, Kondor'un, gözlük camları arkasından ateş saçan tehdidkâr bakışlarını görüyorum: «Bu bir cinayet, bir katil olur!» diye haykırdığını işitiyorum. Buna, ikinci bir hayal inzimam ediyor. Genc kızın, koltuğundan kalkıp, bakışları ölüm dolu, parmaklığa atıldığını görüyorum.

Gardan bir telgraf çekmek, ne olursa olsun bir haber vermek, onu, meyusane bir hareketten alıkoymak kat'iyyen lâzımdı. Fakat, Kondor, «Telâşlı, tamir kabul etmez bir hareket yapmamalı, ve eğer vahim bir şey olursa onu derhal haberdar etmeli» demişti. Ona söz verdim ve verilen bir sözün tutulması lâzımdır. Bereket versin, Viyanada, tren iki saat duracak, öğleden sonra hareket edecek. Belki de doktoru görecek vakit bulur, görürüm.

Gara gelince, bagajları emirberime bıraktım ve şimali garbî istasyonuna gidip beni orada beklemesini söyledim. Sonra, bir arabaya binip Kondor'un evine gittim. Dindar bir adam olmadığım halde. içimden dua ediyor, «Allahım, diyordum, Kondor'u evinde bulayım! Yalnız ona anlatabilirim, derdimi yalnız o anlar ve bana o yardım edebilir.»

Fakat, başı renkli bir örtü ile sarılı hizmetçi kadın, Çek şivesile ve lâkayd bir tavırla, doktorun evde bulunmadığını, öğleden evvel gelmiyeceğini, nerede bulunduğunu da bilmediğini haber verdi. «Madamla görüşebilir miyim?» diye sordum. «Bir gidip danışayım» dedi ve sallana sallana gitti.

Bekledim. Aynı odada, geçen günkü aynı intizar. Çok geçmeden, hamdolsun yandaki odada, aynı sürüklenen adımları işittim.

Kapı yavaşça açıldı. Geçen seferki gibi, sanki bir hava cereyanile itildi. Fakat sesin, hüsnüniyetli ve dostça bir ahengi var.

— Siz misiniz teğmen?

Eğildim (hep aynı sersemliği yapıyorum) ve:

— Evet, dedim.

— Ah, kocam, evde bulunmadığına üzülecek! Evet, çok üzülecek. Ama, beklersiniz değil mi? En geç, saat birde burada bulunacak.

— Maalesef bekleyemiyeceğim. Fakat... çok mühim bir şey görüşecektim... Acaba hastalarının evine telefon etsem bulabilir miyim?

Kadın içini çekti:

— Zannetmem. Evvelâ, nerede olduğunu bilmiyorum... Sonra da... tedavi ettiği hastalar, telefonlu insanlar değildir. Fakat, belki...

Yaklaştı, yüzünden, mahçub bir ifade geldi geçti. Gözlerine, o kör gözlerine bakmağa cesaret edemiyordum. Bu kadının, her şeyi bildiğini, her şeyi keşfetmiş olduğunu sezer gibi oluyordum. Sözünü kestim ve kekeledim:

— Lûtfediyorsunuz, madam, fakat... sizi rahatsız etmek istemem. Müsaade ederseniz, işin esasını kendisine yazile anlatayım. Fakat saat ikiden evvel avdet edeceği muhakkak mı? Çünkü oraya giden tren, birden biraz sonra hareket ediyor... ve gitmesi lâzım... kat'iyyen lâzım, inanınız bana.

Kadın biraz daha yaklaştı ve beni temin etmek üzere elile bir hareket yaptı:

— Tabiî inanıyorum, dedi, üzülmeyiniz, elinden geleni yapacaktır. Şuraya oturun, yazın.

Gözleri gören bir insan gibi, kocasının yazı masasına doğru yürüdü. Solundaki çekmeden üç dört yaprak kâğıd çıkardı, sümenin üstüne koydu, tam yerlerini göstererek:

— Şurada kalem de var, mürekkeb de, dedi.

Bir çırpıda beş sahife yazı yazdım. Kondor'a, derhal oraya gitmesi için yalvardım, son kelimenin altını üç defa çızdım. Meseleyi, en muhtasar ve en samimî şeklile, aynen anlattım. Sonuna kadar tahammül edememiş, nişanlandığını arkadaşlarının yanında inkâr etmiştim. Başkalarının, dedikodunun gülünc korkusu, zâfıma sebeb olmuştu. Bunu kendisi de her halde tahmin ederdi. Kendimi öldürmek istediğimi ve beri albayın kurtardığını ondan gizlemiyordum. Fakat o âna kadar yalnız kendimi düşünmüştüm ve masum bir kıza verdiğim azabın, ancak şimdi farkına varıyordum. Derhal oraya gitmesi lâzımdı. Bunun ne kadar müstacel olduğunu kendisi takdir ederdi. Hakikati, bütün hakikatî onlara anlatması lâzımdı. (Derhal kelimesinin altını tekrar çizdim.) Hiç bir şey gizlememesi lâzımdı. Beni, olduğumdan iyi göstermesine, kabahatsiz çıkarmağa çalışmasına lüzum yoktu. Eğer buna rağmen beni affedecek olurlarsa, nişanımı, eskisinden daha mukaddes telâkki edecektim ve Edit müsaade ederse, İsviçreye kendisile beraber gidecek, askerliği terkedecek, tedavinin neticesi ne olursa olsun, yakında, yahud daha sonra iyi olsun, isterse hiç iyi olmasın, onun yanında kalacaktım. Yalanımı, alçaklığımı tamir etmek için her şeyi yapmağa hazırdım. Bundan böyle hayatımın bir tek hedefi vardı: Kendisini değil, başkalarını aldattığımı ona ispat etmek, bütün ötekilerden arkadaşlarımdan, ordudan ziyade kendisine karşı vazifedar olduğum hissini taşıdığımı kendisine göstermek. Hakkımda yalnız o hüküm verebilirdi. Beni affedip edemiyeceğini takdir etmek ona aiddi. Doktorun, saat dört buçukta, yani Edit'in bermutad beni beklediği saatte orada bulunması, daha geç kalmaması lâzımdı. Bu, kendisinden, kat'i bir istirhamdı. Her şeyi bırakıp, derhal (bu kelimenin altını dört defa çizdim) hareket etmesi lâzımdı, yoksa, hasta için pek fena akıbetler melhuzdu.

Kalemi elimden bıraktığım zaman, namuskârane hareket ettiğimi hissettim. Mektubu yazarken, yapılması icab eden şevi idrak etmiştim. Albaya, beni kurtardığından dolayı minnettardım. Ve artık, hayatımın, bir tek insana, beni seven bu genc kıza münhasır olduğunu biliyordum.

Kör kadının, yanıbaşımda, ayakta, hareketsiz durduğunu farkettim. Onun her şeyi bildiği, hatta mektubumun her kelimesini okuduğu kanaati tekrar içime girdi.

Derhal ayağa kalktım:

(Arkası var)